

UV RAPPORT 2012:62

ARKEOLOGISK SÄRSKILD UTREDNING (ETAPP 2)

NordBalt

Ny markkabel mellan Nybro och Sandvik

Småland, Kalmar och Nybro kommun, Madesjö, S:t Sigfrid,

Mortorp, Arby och Hagby socken

Dnr 423-2431-2011

Nathalie Becker

Riksantikvarieämbetet
Arkeologiska uppdragsverksamheten
UV Syd
Odlarevägen 5
226 60 Lund
Tel.: 010-480 82 30
Fax: 010-480 82 67

e-post: uvsyd@raa.se
e-post: fornamn.efternamn@raa.se
www.arkeologiuv.se

© 2012 Riksantikvarieämbetet
UV Rapport 2012:62

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket Gävle 2012. Medgivande I 2011/0233.
Kartor är godkända från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 2012-03-08. Dnr 601-2012/1313.

Bildredigering Henrik Pihl/Staffan Hyll

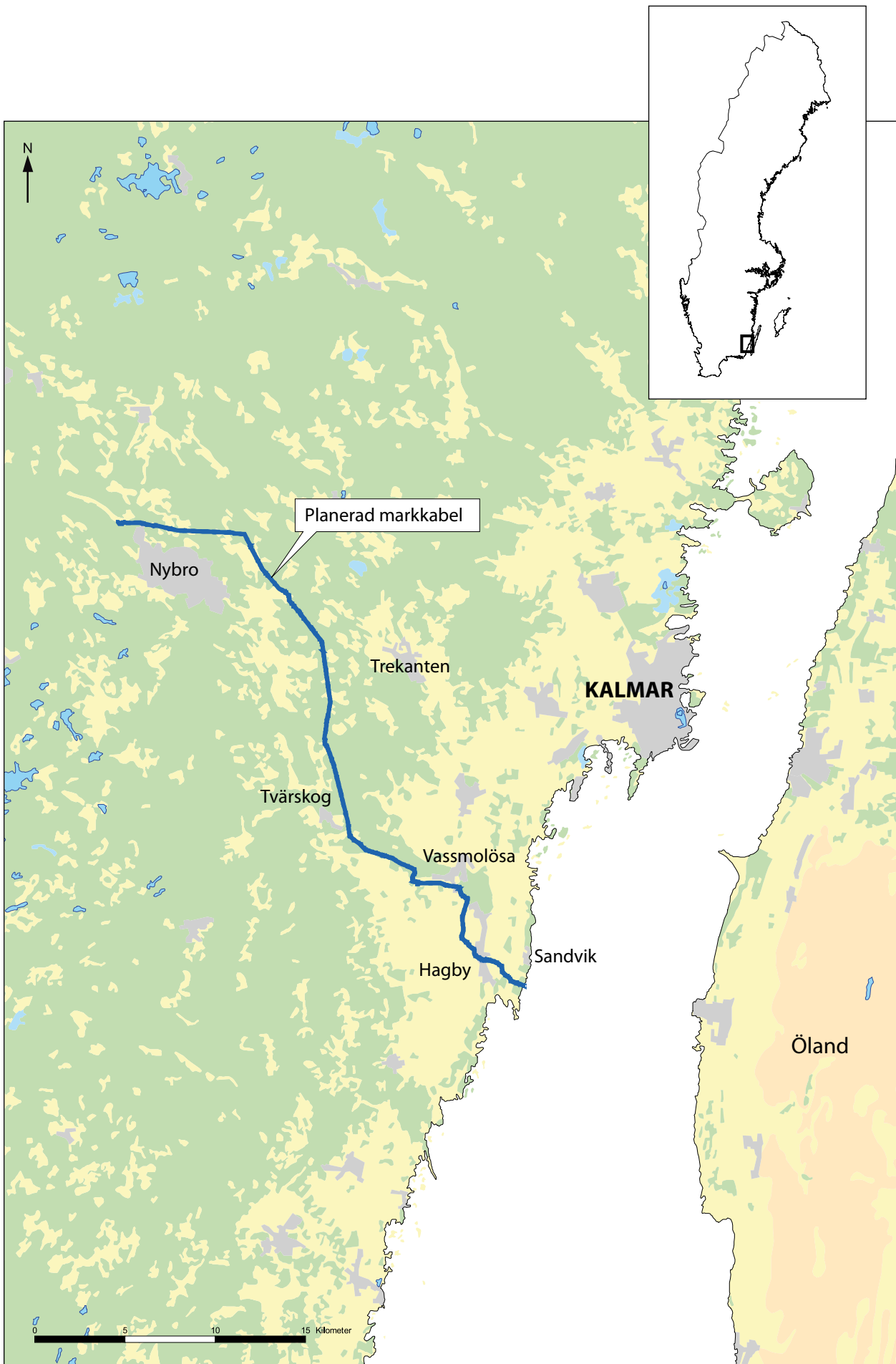
Layout Thomas Hansson

Omslagsbild Långt sökschakt i Möreslättnens odlingslandskap (Lokal 30). Foto: Linda Rosendahl.

Tryck Printus, 2012

Innehåll

Resultatsammanfattning	5
Bakgrund	5
Naturgeografiska förutsättningar	5
Aktuell fornlämningsituation	7
Syfte och frågeställning	8
Metod och genomförande	9
Resultat, utvärdering och förslag till åtgärd	10
Lokal: Id 7 (fig. 3)	11
Lokal: Id 8 (fig. 4)	13
Lokal: Id 9 (fig. 5)	14
Lokal: Id 13 (fig. 6)	15
Lokal: Id 14	16
Lokal: Id 17 (fig. 7)	16
Lokal: Id 18 (fig. 8)	18
Lokal: Id 19 (fig. 9)	19
Lokal: Id 20 (fig. 10)	20
Lokal: Id 21 (fig. 11)	21
Lokal: Id 22 (fig. 12)	22
Lokal: Id 23 (fig. 13)	22
Lokal: Id 24 (fig. 14)	24
Lokal: Id 25 (fig. 15)	25
Lokal: Id 28 (fig. 16)	27
Lokal: Id 29 (fig. 17)	28
Lokal: Id 30 (fig. 18)	30
Lokal: Id 31 (fig. 19)	31
Lokal: Id 33 (fig. 20)	32
Lokal: Id 34 (fig. 21)	33
Lokal: Id 35 (fig. 22)	34
Projektutvärdering	35
Måluppfyllelse	37
Referenser	37
Administrativa uppgifter	38
Bilagor	39
Bilaga 1. Anläggningslista	39
Bilaga 2. Fyndlista	42

Figur 1. Den planerade sträckningen för markkabeln, NordBalt, markerad på utsnitt ur GSD-Röda kartan Kalmar län.

Resultatsammanfattning

- Under hösten 2011 utfördes en arkeologisk utredning av 21 lokaler längs med en 4 mil lång planerad kabelsträcka mellan Nybro och Sandvik i Kalmar län.
- På 11 av lokalerna påträffades under eller ovan mark dolda fornlämningar som visar på förhistoriska och/eller historiska aktiviteter.
- På 7 av dessa lokaler har fornlämningsstatusen bedömts vara av sådan art att de rekommenderas gå vidare till förundersökning.
- I Nybro kommun rör det sig om en förhistorisk boplatzlämning och en blästbrukslämning. I Kalmar kommun har 5 lokaler med förhistoriska boplatzlämningar konstaterats varav en, enligt äldre kartmaterial, även kan innehålla överodlade röjningsrösen alternativt gravar.

Bakgrund

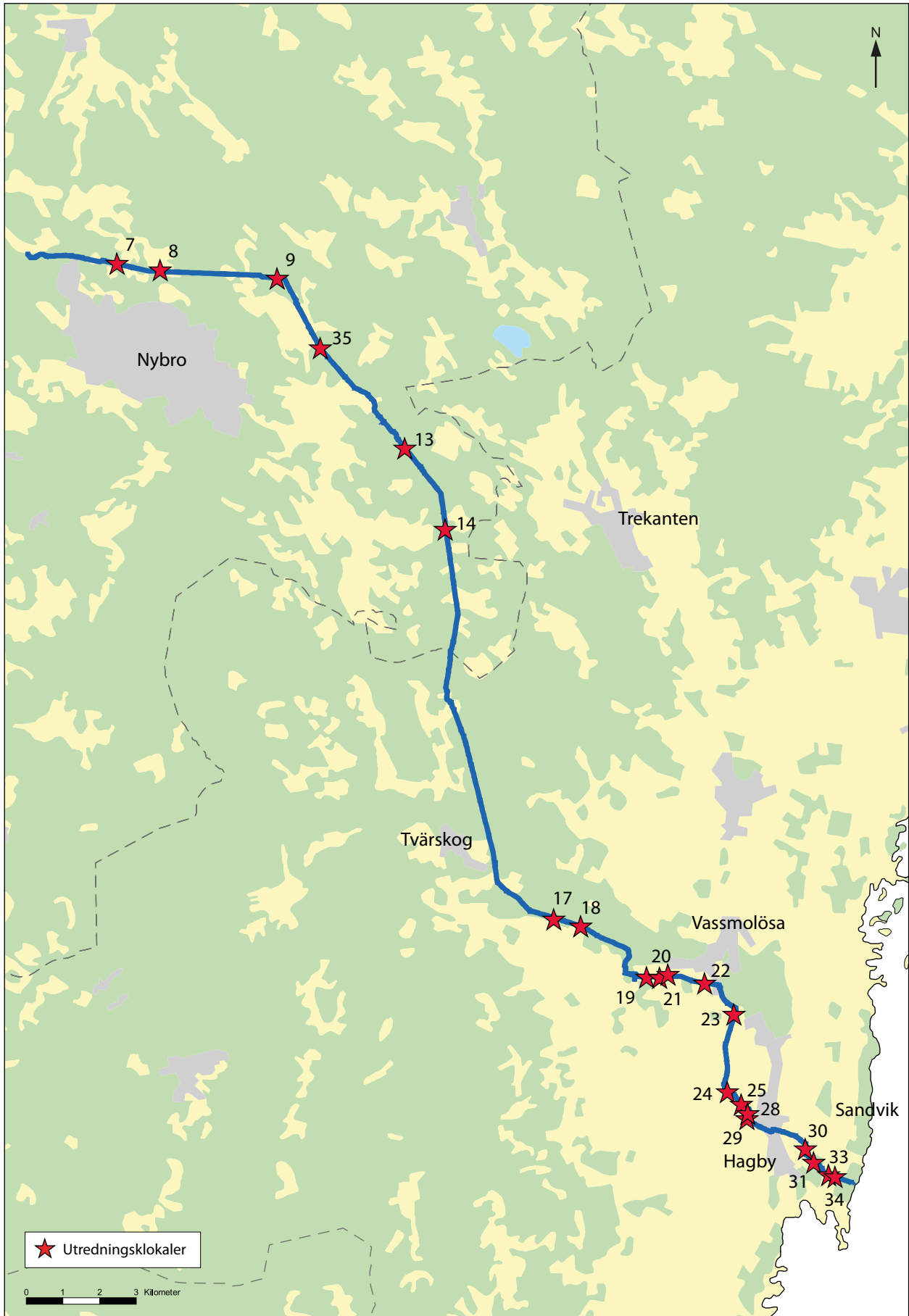
Svenska kraftnät planerar för ny markkabel för likström, projektbenämnt NordBalt, mellan omriktningsstationen i Nybro till en landtagningsstation strax söder om Sandvik. Kabelsträckan går genom Nybro och Kalmar kommuner i Kalmar län och uppgår till ca 4 mil (Fig. 1). Under 2010 genomförde Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet, UV Syd, dels en kulturhistorisk förstudie inför framtagningen av kabelsträckningen (Becker 2010a), dels ett kulturhistoriskt planeringsunderlag i form av en inventering av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar (Becker 2010b) inom ramen för NordBalt-projektet. I samband med inventeringen bedömdes 24 lokaler innehålla objekt med åtgärdsförslaget särskild utredning, om en konflikt med arbetsföretaget ej gick att undvika. Länsstyrelsen i Kalmar län har bedömt därefter att dessa lokaler skall utredas vidare och inbjöd Riksantikvarieämbetet, UV Syd att ta fram förslag till undersökningsplan med kostnadsberäkning för särskild utredning enligt 2 kap. 11 § KML (förfrågningsunderlag dnr 431-2033-11).

Arbetsområdet för Svenska Kraftnäts kabelnedläggning är i normalfallet maximalt 20 meter och omfattar kabelgrav, arbetsväg och massupplag. Utredningsområdet för aktuell ledningsgata var i detta fall 40 meter (förutom de lokaler som låg längs med befintlig färdväg, där var arbetsområdet 20 m brett). Detta möjliggör vid behov anpassning till ev. känsliga passager förbi fornlämningar.

Naturgeografiska förutsättningar

Landskapet som den planerade markkabeln sträcker sig genom utgörs i nordväst av en kuperad skogsbygd, på sydöstslutningen av det sydsvenska höglandet, och i öster av den uppodlade bördiga Möreslätten som utgörs av kalkrik sjölera. Landytan har en svag lutning från nordväst till sydost där höjden över havet går från omkring 125 m ö h i Nybro till under 5 m ö h söder om Sandvik vid Kalmarsund (Fig. 2).

Till stora delar går hela sträckan uppe på Nybroåsen som löper i nordväst-sydostlig riktning fram till Hagby. Landskapet utgörs till övervägande

Figur 2. Markkabeln kommer att anläggas mellan Nybro och Sandvik i Kalmar län. På den ca 4 mil långa sträckan är 21 utredningsområden markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:150 000.

del av kuperad skogsbygd, delvis blockrik, där odlingsmarkerna uppvisar en småskalig ägostruktur som ligger tämligen spridda. Vid Vassmolösa och Hagby byar övergår den skogsbevuxna åsen i Möreslättnens öppna odlingslandskap. Närmare Sandvik och kusten finns sankmarker som används för bete. De mest utnyttjade områdena, under alla tidsperioder, har varit rullstensåsar och andra väl-dränerade höjder, som exempelvis Litorinaval-len. På de två åsarna, Nybroåsen och Ljungbyåsen, går de gamla vägarna som har bundits samman trakterna i de inre skogsbygderna med kusten.

Generellt kan man säga att bosättningar och gravar från samtliga förhistoriska tidsperioder har varit koncentrerade till höjderna vid vattendragen och kusten. Från förhistorisk tid fram till 1700-talet var våtmarkerna en viktig foder- och betesresurs, och tillgången till detta var avgörande för bosättningens läge. Flera av de skogsbaserade småindustriella näringarna, var även de baserade på närheten till myrar, våtmarker och vattendrag.

De inre delarna, skogsbygden, är generellt sett fattigare på fasta fornlämningar än kustområdet. Ett förhållande som delvis är missvisande då exploateringstrycket varit mindre i den regionen jämfört med de större stadsregionerna vid kusten. I den uppodlade slättbygden är spår ovan mark visserligen ofta bortplöjda men lösfynd vittnar om tidig mänsklig närvaro. Skogsområdena präglas också av jordbrukets binäringar, så kallade småindustriella lämningar, men också av fossil åkermark, röjningsrösen och stensträngar. De småindustriella lämningarna utgörs främst av lämningar kopplade till dessa marginalområdens näringsfång och produktionsinriktning så som järn- och tjärframställning, kolning liksom framställning av pottaska, salpetersjudning etc. Den inre skogsbygden präglas även de mer moderna industrilämningarna/bruksmiljöerna så som kvarnar (sågverk, malning av spannmål etc), järn-, glas- och pappersbruk. Ytterligare karaktäristiska skogslämningar utgörs av fångstgropar, färdvägar, milstenar, husgrunder och lägenhetsbebyggelser (torp, backstugor).

Aktuell fornlämnings-situation

I samband med den arkeologiska inventeringen av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar karterades 34 objekt längs med kabelsträckan (Becker 2010b). Av dessa fick 24 åtgärdsförslaget särskild utredning. Fyra av objekten har därefter utgått på grund av det slutligt valda alternativet för kabelsträckningen, alternativt på grund av justering av sträckan. Förutom de nyinventerade objekten så ligger det inom kabelområdet 3 sedan tidigare registrerade fornlämningar.

Den dominerande lämningstypen av de nyinventerade lokalerna utgörs av så kallade utredningsobjekt i form av boplatslägen. Dessa är områden, inte lämningar, som på grund av sin topografi och fornlämningsmiljö kan förväntas innehålla under mark dold fornlämning. Sammanlagt rör det sig om 18 st boplatslägen, varav 3 även kan dölja gravanläggningar, och 2 st objekt i form av en fornlämningsliknande lämning och en kolningsanläggning. De redan registrerade lämningarna utgörs av två fyndplatser: RAÅ Madesjö 66:1 (slagg) och Mortorp 97:1 (en tunnackig flintyxa), samt ett vägmärke

RAÄ Mortorp 40:1. Eftersom Mortorp 97:1 sammanfaller med platsen för ett inventerat boplatsläge (lokal 17) och vägmärket kan tas hänsyn till i anläggningsskedet så är det endast Madesjö 66:1 som tillkommer som utredningslokal förutom de inventerade utredningsobjekten. Sammanlagt uppgår således det totala antalet utredningsobjekt till 21 st (Tabell 1 och se fig. 2).

Id /RAÄnr	Socken	Lämningsstyp	Terräng	Fältinsats
7	Madesjö	Fornlämningsliknande lämning (jordvall)	Skogsmark	Inv., kartering
8	Madesjö	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
9	Madesjö	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
13	S:t Sigfrid	Boplatsläge	Skogsmark	Sökschakt
14	S:t Sigfrid	Kolningsanläggning	Skogsmark	Inv., kartering
17/97:1	Mortorp	Boplatsläge	Tomtmark	Sökschakt
18	Mortorp	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
19	Arby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
20	Arby	Boplat- gravläge	Odlingsmark	Sökschakt
21	Arby	Boplat- gravläge	Odlingsmark	Sökschakt
22	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
23	Hagby	Boplat- gravläge	Odlingsmark	Sökschakt
24	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
25	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
28	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
29	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
30	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
31	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
33	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
34	Hagby	Boplatsläge	Odlingsmark	Sökschakt
35/ 66:1	Mortorp	Fyndplats (slagg)	Betesmark	Sökschakt
/40:1	Mortorp	Milstolpe	Dikesren	Berörs ej

Tabell 1. Lokaler som ligger inom det planerade arbetsområdet för kabeldragningen och som ingått i utredningen.

Av boplatslägena är 3 st belägna i Nybro kommun (lokal 8, 9 och 13) och 15 st belägna i Kalmar kommun (lokal 17–25, 28–31 och 33–34) varav tre även har potential som gravplats (lokal 20 & 21 som ev. överplöjd hög, samt lokal 23, närhet till RAÄ Hagby 32 – borttagen hällkista). Den fornlämningsliknande lämningen består av en jordvall (lokal 7) och kolningsanläggningen utgör en förmodad ”kolbotten” (lokal 14). Båda dessa oobjekt är belägna i Nybro kommun, liksom fyndplatsen för slagg (lokal 35, RAÄ Madesjö 66:1).

Syfte och frågeställning

Målsättningen med den arkeologiska utredningen var att klargöra fornlämningssituationen inom kabelsträckan. Undersökningen skulle visa om och var det fanns fornlämningar som kräver fortsatta arkeologiska insatser. Om möjligt skulle utredningen även ge svar på fornlämningsars karaktär, datering och bevarandeförhållanden. Syftet med utredningen var att när den är klar skall alla lämningar inom området vara kända och bedömda avseende fornlämningsstatus.

Den grundläggande frågeställningen var således:

- Om och var fornlämningar fanns

Det framtagna resultatet skulle ligga till grund såväl för den fortsatta planeringen för Svenska kraftnäts kabelsträcka som att utgöra ett planerings- och beslutsunderlag för Länsstyrelsen handläggning enligt 2 kapitlet lag (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) i ärendet.

Ambitionsnivån skulle vara tillräckligt hög för att motsvara utrednings syfte enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Föreliggande utredning syftade därmed till att ta fram ett underlag som både var tillräckligt omfattande och kostnadseffektivt och med kvalitet i alla led (fältarbete såväl som rapportarbete). Den skulle också kunna utgöra ett underlag för Länsstyrelsens förfrågningsunderslag inför en eventuell förundersökning, samt ett underslag för övriga undersökare vid ett eventuellt anbudsförfarande.

Metod och genomförande

Fältarbetet av boplatslägena utfördes på konventionellt sätt genom att bli föremål för sökschaktning där schakt togs upp med hjälp av en grävmaskin försedd med en 1,6 m bred släntskopa. Matjorden banades skiktvis av med grävskoppan ner till nivån där fornlämningar framträdde. Om anläggningar påträffades drogs sökschakt, med ev. uppehåll, tills dess att utbredningen, inom kabellinjens längdriktning, hade klarlagts. Påträffade anläggningar plandokumenterades, registrerades och gavs en preliminär tolkning. En sondkäpp användes för att mäta bevarandedjupet hos ett urval anläggningar.

Sammanlagt blev 19 lokaler föremål för utredningsschaktning och på två lokaler som utgjorde bevakningsobjekt utfördes en fördjupad inventering, kartering, stick med jordsond och historisk kartanalys för att kunna bedöma deras fornlämningsstatus.

På de potentiella boplatslägena väster om Hagby fästnings- och rundkyrka från 1100-talet (Nr 28 & 29) utfördes även en riktad metallavsökningsinsats i syfte att om möjligt ge en tydligare bild av lämningarnas karaktär och utbredning. Detta utförs av den undersökande personalen genom att matjorden avsöktes med metalldetektor i samband med sökschaktningen. Metalldetekteringen motiverades av att det på dessa lokaler kan förväntas finnas lämningar från järnålder, liksom närheten till 1100-talskyrkan och den medeltida bytomten. Det finns dessutom påträffade lösfynd i omgivningarna av både smycken från 1000-talet samt vapen, våg och en vikt från vikingatid. Erfarenheterna från tidigare järnålderboplatser och byundersökningar visar att metallfynden i matjorden kan ge värdefull information om lämningarnas utbredning, datering och bevarandegrad.

Beroende på tillgänglighet och närhet till varandra hade tidsbehovet beräknats ligga på ½ -1 dags arbete för två arkeologer per utredningsobjekt (= 1–2 dagsverken/objekt). Denna tid inberäknade då åtkomst med maskin, schaktning (metalldetektering), rensning, mätning och övrig dokumentation samt igenläggning.

Arbetet utfördes på det ur geografiskt och transportmässigt mest effektiva sätt som utredningsobjektets tillgänglighet och omfattning medgav. Huvudsakligen kom en arkeolog att arbeta med schaktning och framrensning av lämningar, medan den andre arbetade med avgränsning, inmätning och beskrivning. På så vis fortskred arbetet utan att stanna upp i samband med alla de förflyttningar av grävmaskin som var nödvändiga. De upptagna schakten lades också igen i direkt anslutning till att de var färdigdokumenterade.

Sökschakten placerades där så var möjligt med hänsyn till befintlig vegetation eller andra hinder. I jordbruksmark lades de företrädesvis i två rader, omlott, på var sida om kabelns utsatta mittlinje.

Bilddokumentation utfördes genom digital fotografering. Plandokumentationen genomfördes med hjälp av D-GPS och den samlade digitala dokumentationen, inklusive registreringen av arkeologiska kontexter, fynd, foto och administrativa uppgifter har gjorts i dokumentationsprogrammet *Intrasis* (Intra-site Information System).

Påträffade fynd togs endast om hand om det bedömdes vara vägledande i samband med datering och karaktärisering av fornlämningen. Boplatsindikerande fynd så som träkol, bränd lera eller lerklining noterades endast i beskrivningen av objekten/lokaler men togs ej till vara. Om viktig informationsbärande metallfynd framkom i samband med utredningen hade det i kostnadsberäkningen avsatt ett schablonbelopp på 2 000 kr för eventuella konserveringsåtgärder.

I detta skede hade inga medel för analyser avsatts.

Resultat, utvärdering och förslag till åtgärd

Fältarbetet genomfördes under en vecka hösten 2011. Arbetet lades upp på så sätt att två arbetslag, om vardera två arkeologer och en hjulburen grävmaskin, arbetade parallellt. Ett arbetslag jobbade från Nybro i Norr och det andra arbetslaget från Sandvik i söder. På den ca 4 mil långa sträckan berördes följaktligen 21 lokaler. På 11 av dessa platser påträffades under eller ovan mark dolda fornlämningar som visar på förhistoriska och/eller historiska aktiviteter.

Sammanlagt drogs ca 1 500 löpmeter sökschakt, fördelade på 65 schakt. Matjordsdjupet varierade men låg i odlingsmark mellan 0,2-0,4 m och i skogsmark direkt under förnan, ca 0,1 m. På vissa lokaler i den uppodlade Möreslätten fanns plogspår med matjord nedplöjd i den ljusare alven. Alven utgjordes över lag av mer eller mindre stenbunden sand. Lokaler med mer silthaltigt inslag förekom.

Totalt påträffades 149 anläggningar/arkeologiska objekt, preliminärt bestämda till 89 stolphål, 29 gropar, 18 gränsdiken, 7 härdar, 2 rännor, 2 täktgropar, 1 jordvall och 1 störning i form av rester efter en sentida huslämning (Bilaga 1). I matjorden iaktogs smärre förekomst av slagen flinta och bränd lera, liksom ett historiskt inslag av: järnföremål, keramikskärvor, porslin, mynt, tegel, koks, glas och dräkt detaljer. Ett mindre antal fynd tillvaratogs vilka utgörs av 3 metallföremål av förhistorisk karaktär, ett par stycken myrmalm samt en skärva keramik i fajansgods (Bilaga 2).

Ett av de 11 påvisade lokalerna med spår efter förhistoriska aktiviteter har bedömts utgöra utkanten till ett förmodat boplatsoområde där centrum ligger norr om kabellinjen. Lokalen anses därför ej beröras i någon betydelsefull omfattning (Id 8). På ytterligare en lokal anses de påvisade aktiviteterna inom kabellinjen dels beröra en så pass begränsad del av ett större sammanhang, dels vara av sentida ursprung (Id 23). Vid en lokal kommer kabellinjen och företaget i konflikt med den påvisade lämningen (Id 7). Detta utgör en dammvall tillhörande en närliggande hytta från början av 1800-talet. Företaget kommer här att minimera ingreppet så mycket som möjligt. Ingreppet kommer även att ligga vid en tidigare skada på vallen och bedöms därmed inte förändra eller påverka varken det visuella värdet eller informationsvärdet på lämningen. Ett par lokaler (Id 28 & 29) har sammanförts till en lokal (Id 29) då de ligger så pass nära varandra och kan därför förmodas vara delar av samma helhet.

Förutsatt att lämningarna inte kan bevaras så innebär det således att på 7 lokaler har fornlämningsstatusen bedömts vara av sådan art att de rekommenderas gå vidare till förundersökning. Syftet med en förundersökning kommer att vara att fördjupa kunskapen om fornlämningarna och den har som mål att klargöra fornlämningarnas innehåll, datering och vetenskapliga potential. Nedan följer en redovisning av varje lokals utredningsresultat och fornlämningsstatus och överväganden som legat till grund för ställningstagandet. Resultatet sammanfattas i slutet av kapitlet även med en tabell (Tabell 2).

Lokal: Id 7 (fig. 3)

Fastighet: Desemåla 1:5 och Desemåla 1:2

Lämningstyp: Jordvall

Sökschakt: –

Anläggningar: 3 st (1 jordvall, 2 täktgropar).

Fynd: –

Beskrivning: Stora delar av jordvallen (A2028) visade sig vara kraftigt överrisad med röjd sly från kraftledningsgatan och granris från nyligen utförd skogsavverkning. Vallen korsas av en äldre markväg (ca 4 m br) vilket delar upp den i en nordlig och en sydlig del. För att kunna tydliggöra lämningen och följa dess utbredning använde vi grävmaskinen för att dra bort ris från delar av den. Detta gjordes endast på de delar av vallen som var tillgängliga från befintlig markväg, men vallen kunde följas och karteras något längre. Förutom vallen låg två övervuxna äldre täktgropar på var sida om vallen i dess norra del (A2020 & A2030).

Jordvallen karteras i en sträckning om ca 50 m. Den hade en ca 2,5 m bred bas och var ca 0,7 m hög. Förutom att den skärs av markvägen så finns även en ca 0,5 m bred öppning ca 2 m söder om markvägen. Vallen är orienterad i rakt N-S riktning. Utifrån jordsondning och befintliga skador ser den ut att vara uppbyggd av grus och mindre sten.

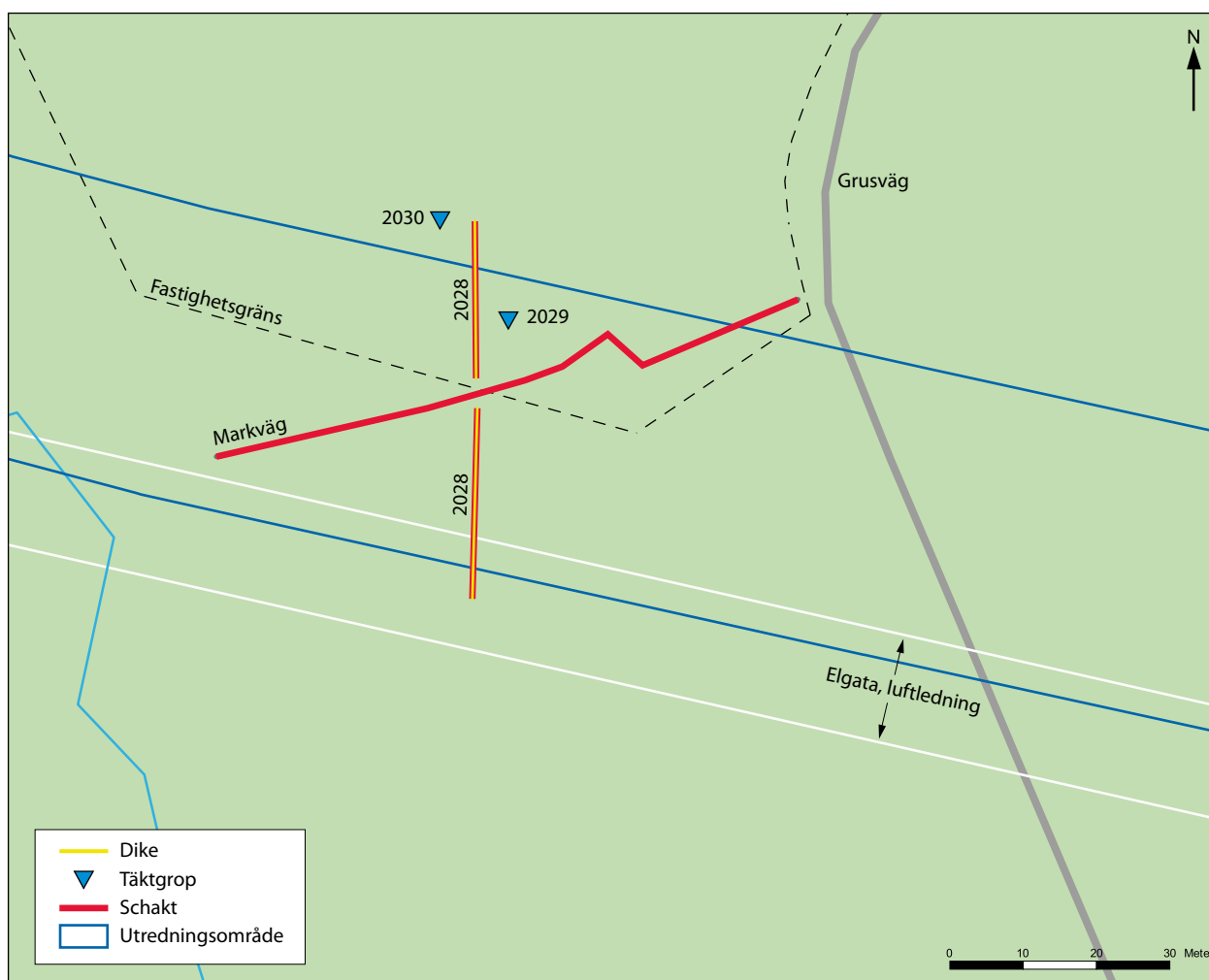

Fig. 3. Utredningsresultat på lokal 7 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Sidorna är jämt sluttande, krönet plant ca 0,5 m brett. De karterade ändarna på vallen ansluter till moränhöjder. I fält var det svårt att bedöma funktion och datering. Men då det finns ett vattendrag ca 50 m åt V så misstänktes den ursprungliga funktionen ha varit en dammvall. Allmänt svårinventerad/karterad då det under befintlig el-gata ligger en tät matt med liggande, röjd gammalt ris.

Enligt en granskning av befintligt historisk kartmaterial är vallen är en dammvall till en hytta som legat omedelbart öster om vägen (NO om vallen). Väster om vägen finns ett avgränsat område som benämns "hemmanets gemensamma koldalsbotten (?)" (Akt G62-17:1 Enskifte Desemåla år 1819). På ekonomen från 1970-talet syns vallen som ett ljust streck och den syns även som ett ljust streck på kalhuggna ytor på Google Earths, vilket ger en uppfattning om dess utbredning.

Tolkning: Förmodad dammvall till hytta som i början på 1800-talet har legat NO om skärningspunkten för kabellinjen.

Bedömning: Registreras i FMIS. Snittslas, märks upp inför anläggningsarbetet, och ingreppet hålls nere så mycket som möjligt samt ligger i anslutning till redan skadad del.

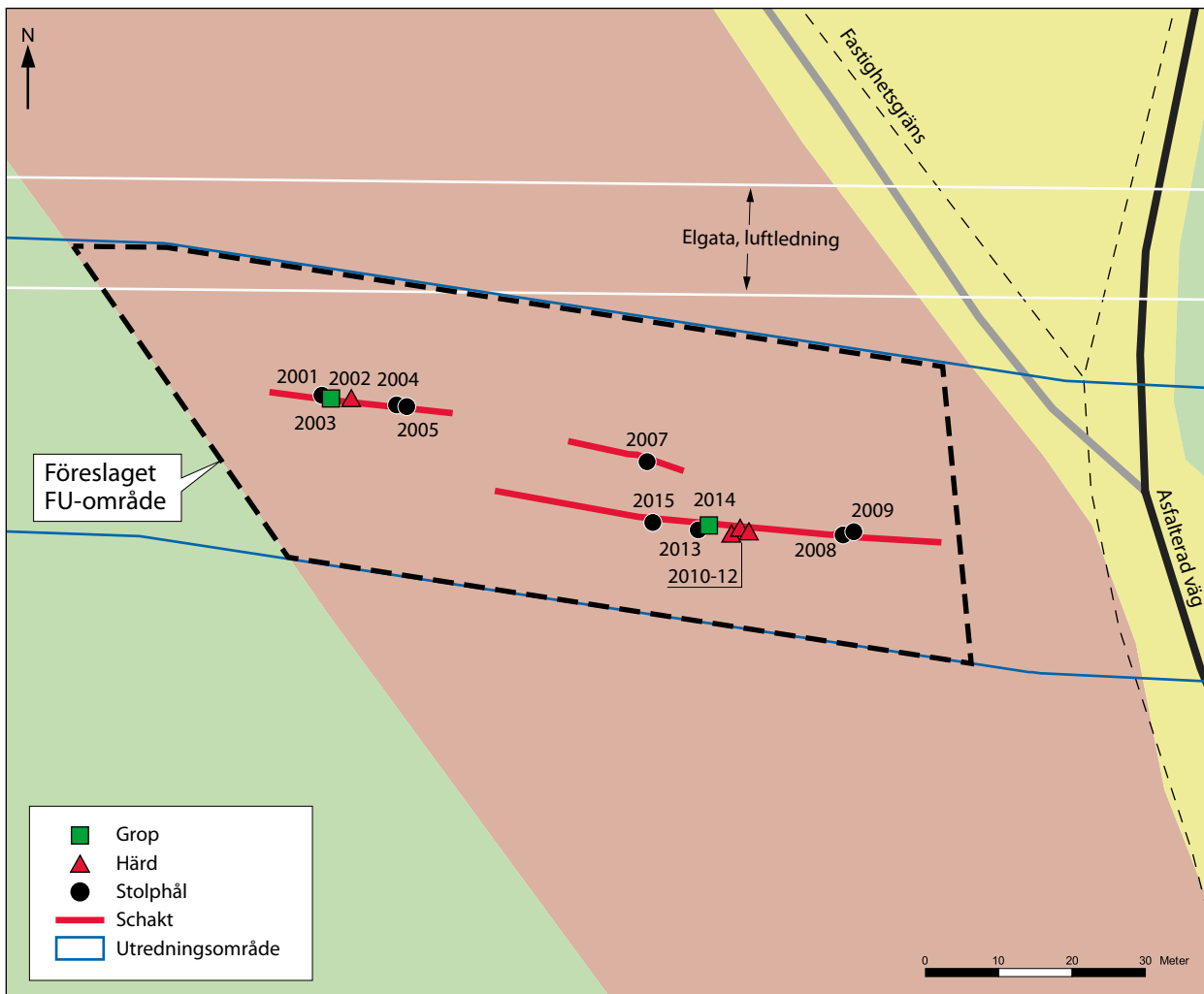

Fig. 5. Utredningsresultat på lokal 9 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 9 (fig. 5)

Fastighet: Ruskemåla 1:2

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 3 st, sammanlagt 104,55 löpmeter.

Anläggningar: 14 st (8 stolphål, 4 härdar, 2 gropar).

Fynd: –

Matjord: ca 0,25 m på krönet, 0,35 m i slänterna

Alv: stenbunden sand, knytnävstora stenar, ibland markfasta större stenar 0,5-0,8 m, stenlyft förekommer

Beskrivning: Kabellinjen belägen i norra utkanten av ett topografiskt platäläge. Två parallella linjer med sökschakt togs upp, ett på var sida om centrumlinjen. Anläggningarnas sammansättning och karaktär talar för att det rör sig om boplatslämningar.

Tolkning: Förhistorisk boplatslämning.

Bedömning: Bör utgöra fast fornlämning, registreras i FMIS, förespråkar FU.

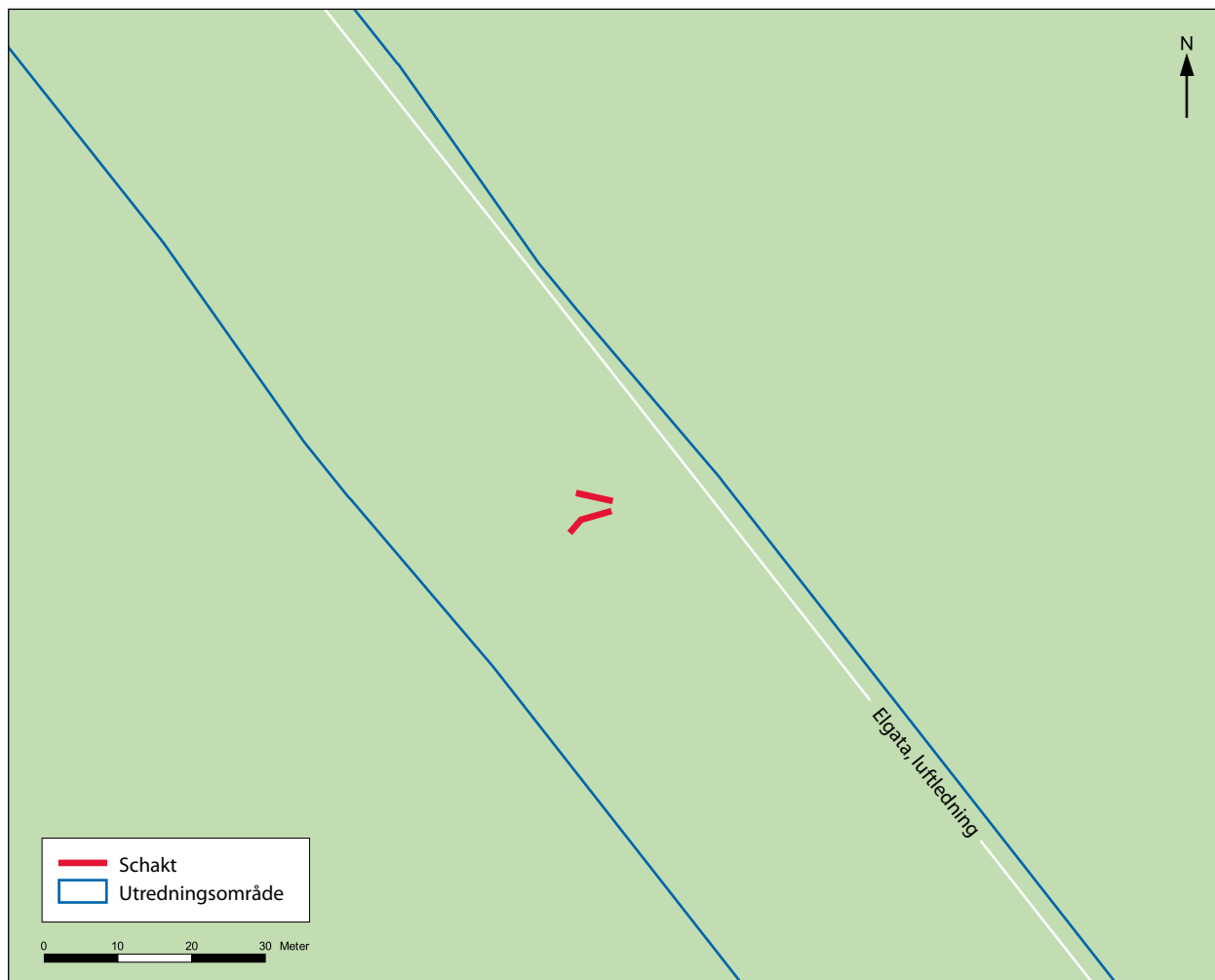

Fig. 6. Utredningsresultat på lokal 13 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 13 (fig. 6)

Fastighet: Västrakulla 1:34

Lämningsstyp: Boplatsläge ("mesolitiskt")

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 12,29 löpmeter.

Anläggningar: –

Fynd: –

Matjord: endast förna.

Alv: belägen direkt under rotmattan och förnan, i form av ljusbrun sand mellan stenblocken.

Beskrivning: Krönläge (ca 40x40 m) med stora stenblock samt flack SÖ-sluttning mot våtmark. Ett par titthålsschakt drogs med lilla skopan (1 m bred) efter att ha röjt lite ris i boplatslägets utkanter. Drog endast av grästorv och rotmattan därunder framkom alven i form av ljusbrun sand mellan stenblocken. Smärre förekomst av sot och kol tolkas som rester efter skogs- rotbrand. Ytan rensades med skärslev mellan större rötter och stenar. Inga anläggningar, inga spår efter bearbetat litiskt material, ingen flinta eller kvarts hittades över huvud taget.

Tolkning: Avskrivs som boplatsläge då inget hittades som styrkte detta.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

Lokal: Id 14**Fastighet:** Gisslabo 1:7**Lämningstyp:** Kolningsanläggning (kolbotten?)**Sökschakt:** –**Anläggningar:** –**Fynd:** –**Beskrivning:** Inventerat läge i västra delen av linjen. Vid återbesök kunde vi inte lokalisera några spår av det inventerade objektet. Intilliggande området var nyavverkat och körvägar bildade djupa spår i terrängen. Provstack med jordsonden samt besiktade de färska djupgående körspåren efter skogsmaskiner genom området. Inga synliga spår av träkol.**Tolkning:** Inventerat objekt ej återfunnet, uppvisar inte heller tecken på att kolningsanläggningar har funnits i området. Avskrivs.**Bedömning:** Inget antikvariskt intresse kvarstår.**Lokal: Id 17 (fig. 7)****Fastighet:** Fröstorp 2:18**Lämningstyp:** Boplatsläge**Sökschakt:** 2 st, sammanlagt 15,61 löpmeter.**Anläggningar:** –**Fynd:** –**Matjord:** 0,2-0,25 m.**Alv:** rödbrun sand.**Beskrivning:** Boplatsläge vid fynd av slipad flintyxa (RAÄ Mortorp 97:1) Beläget i kraftigt markerat höjdläge med sluttning ned mot Ö, där modern plöjd flack åker är belägen. Området utgörs av tomtmark och är beväxt med glest tallbestånd med enstaka björkar och en gran. Sökschakt togs upp med hänsyn till befintlig växtlighet, mellan större träd. Direkt under grässvålen fanns ett tunt ljust sandlager som en av de boende informerade oss om är påfört. Under den ljusa sanden fanns mörkbrun sandig matjord ned till alven. Inga anläggningar eller fynd av artefakter gjordes.**Tolkning:** Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.**Bedömning:** Inget antikvariskt intresse kvarstår.

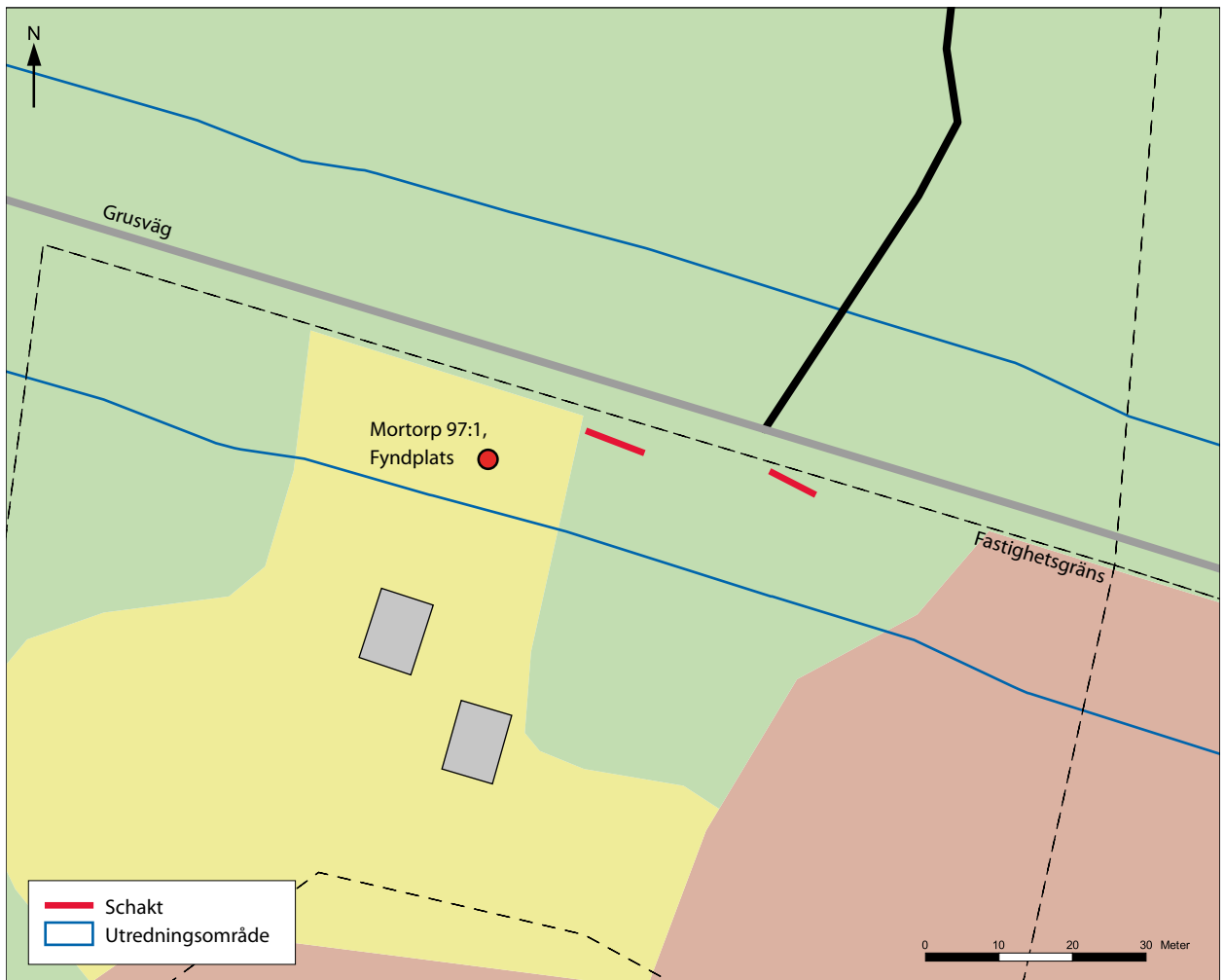

Fig. 7. Utredningsresultat på lokal 17 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

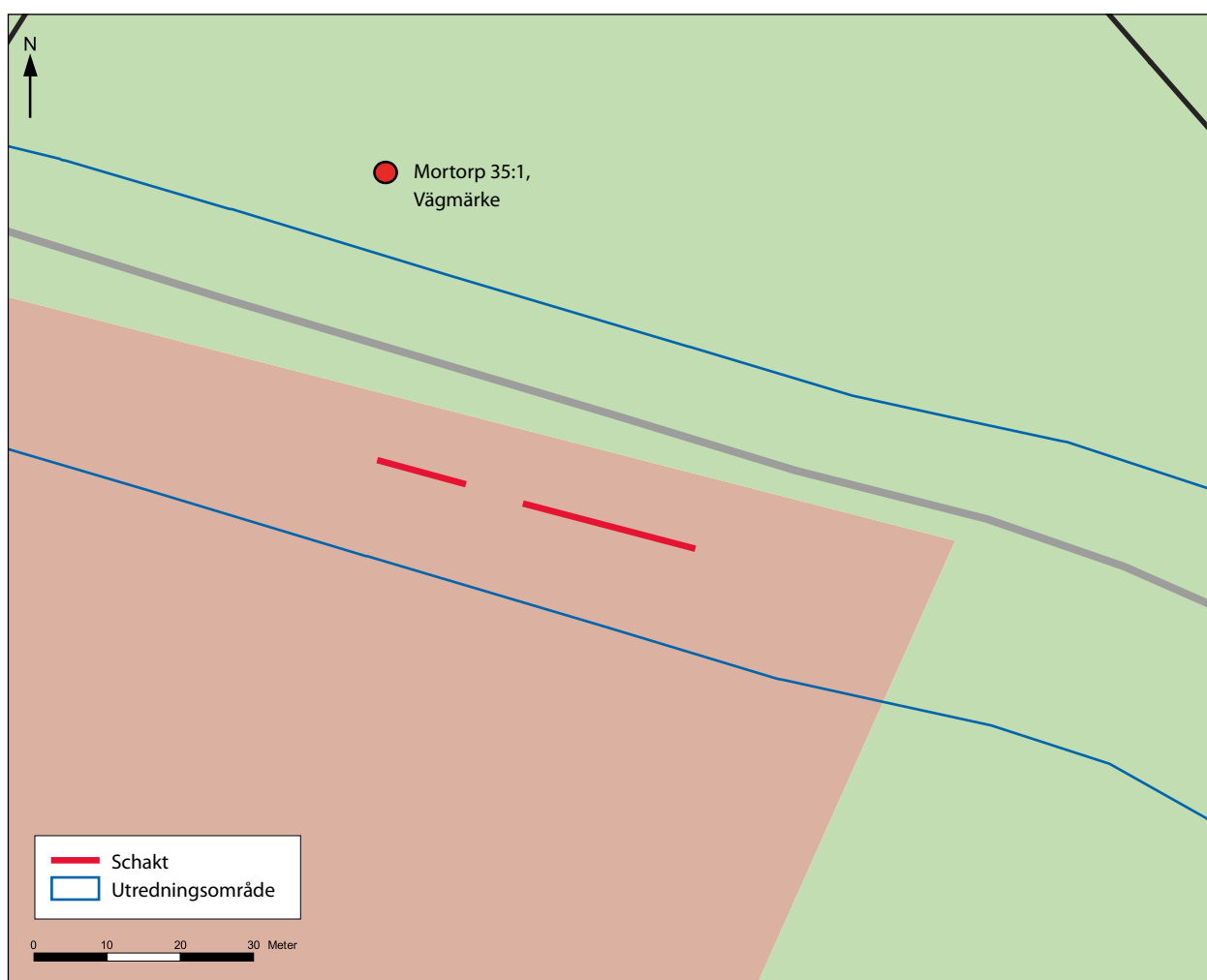

Fig. 8. Utredningsresultat på lokal 18 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 18 (fig. 8)

Fastighet: Frörstorp 2:2

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 36,87 löpmeter.

Anläggningar: –

Fynd: –

Matjord: ca 0,35 m, med ett inslag av koks, glas, tegelkross, fajans och porslin.

Alv: ljus fin sand.

Beskrivning: Boplatsläge i åkermark, övergången från Ljungbyåsen till Möreslätten. Svagt markerat höjdläge med sluttning mot söder. Gravfält och lösfynd av stenyxor i närområdet.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

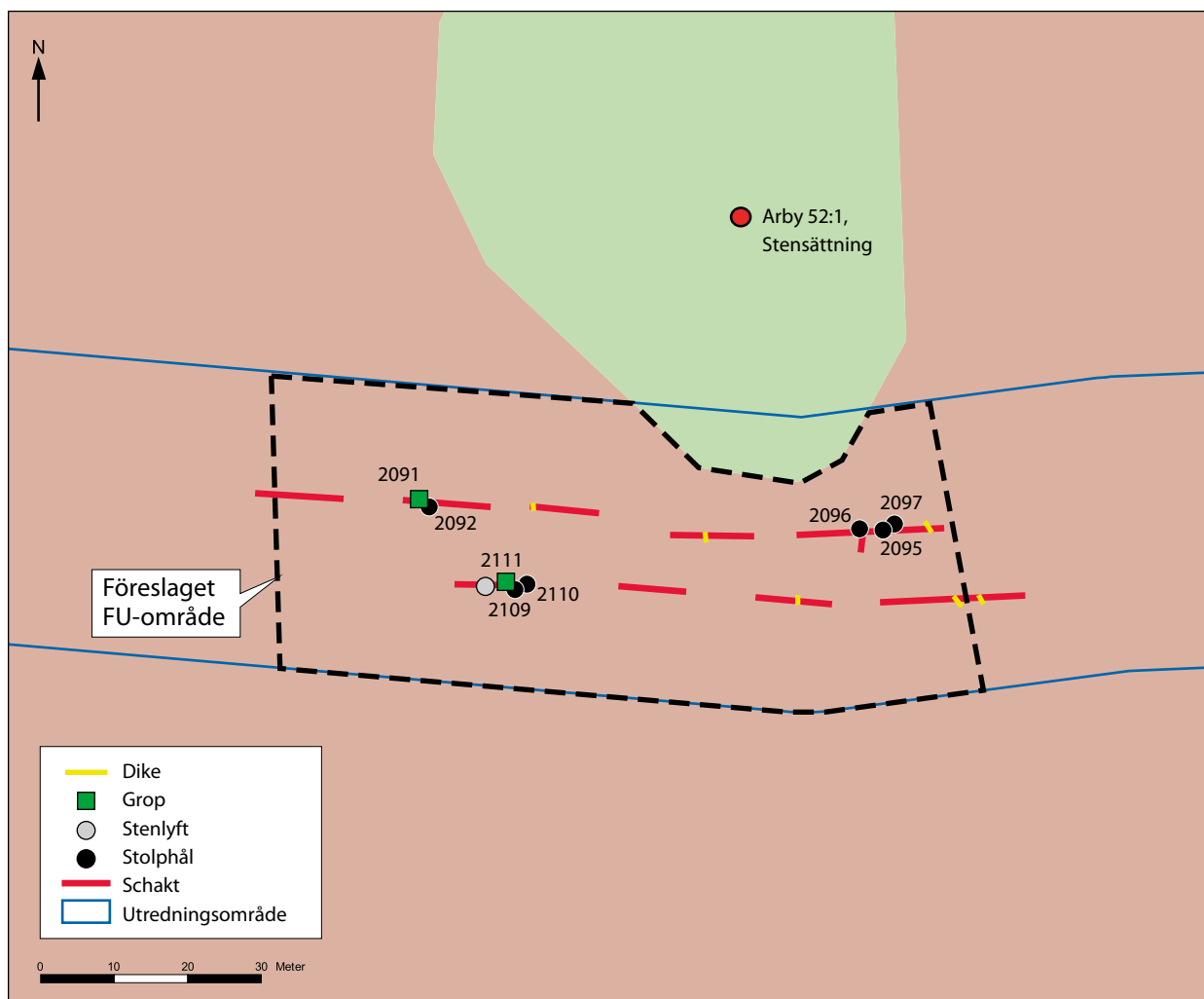

Fig. 9. Utredningsresultat på lokal 19 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 19 (fig. 9)

Fastighet: Kulltorp 4:1

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 10 st, sammanlagt 117,52 löpmeter.

Anläggningar: 16 st (6 stolphål, 2 gropar, 1 stenlyft, 7 täckdiken).

Fynd: –

Matjord: ca 0,25-0,3 m.

Alv: växlande ljus gulbrun sand med sten och områden utan sten.

Beskrivning: Boplatsläge i åker bevuxen med 0,5 m hög rapps vid tillfället för fåltarbetet. Boplatsläget ligger nära och söder om åkerholme med registrerad fornlämning (Arby 52:1 - Stensättning). Boplatsläget utgör även en svag förhöjning i åkerlandskapet. Anläggningarnas sammansättning och karaktär talar för att det rör sig om boplatslämningar.

Tolkning: Förhistorisk boplatslämning.

Bedömning: Bör utgöra fast fornlämning, registreras i FMIS, förespråkar FU.

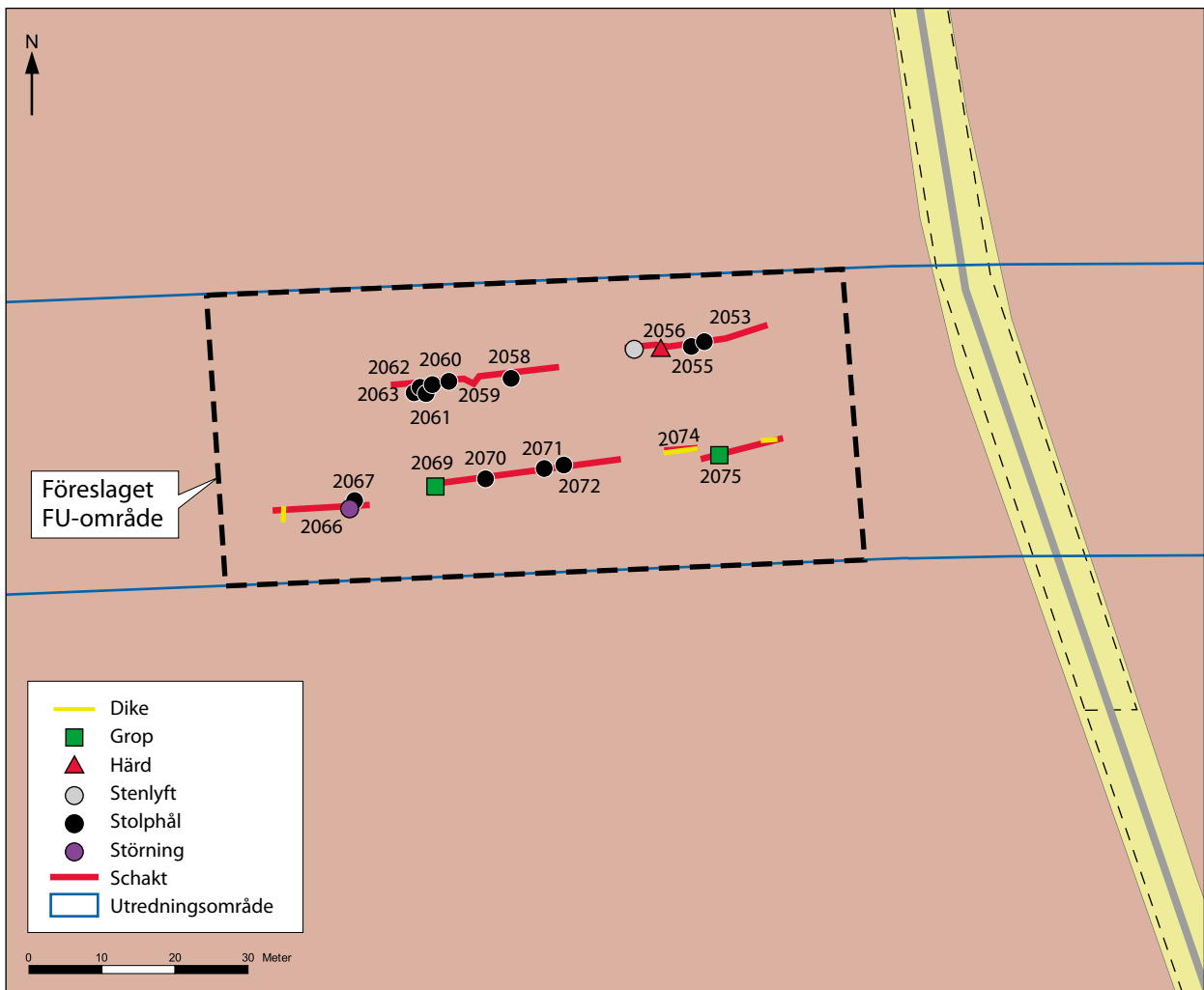

Fig. 10. Utredningsresultat på lokal 20 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 20 (fig. 10)

Fastighet: Kulltorp 3:10

Lämningsstyp: Boplats-/gravläge

Sökschakt: 6 st, sammanlagt 100,07 löpmeter.

Anläggningar: 19 st (12 stolphål, 2 gropar, 1 dike, 1 härd, 3 täckdiken).

Fynd: –

Matjord: ca 0,25-0,4 m.

Alv: stenbunden sand, ibland med större block. Även partier med mycket fin sand utan sten.

Beskrivning: Läget i kabelinjen utgörs av ett svagt höjdläge som sluttar mer markant mot väst. Det ligger något norr om en markant höjdtopp (potentiell överplöjd hög). Boplatsläge i åkermark som vid undersökningstillfället var beväxt med ca 0,5 m hög rapps. Anläggningarnas sammansättning och karaktär talar för att det rör sig om förhistoriska boplatslämningar.

Tolkning: Förhistorisk boplatslämning.

Bedömning: Bör utgöra fast fornlämning, registreras i FMIS, förespråkar FU.

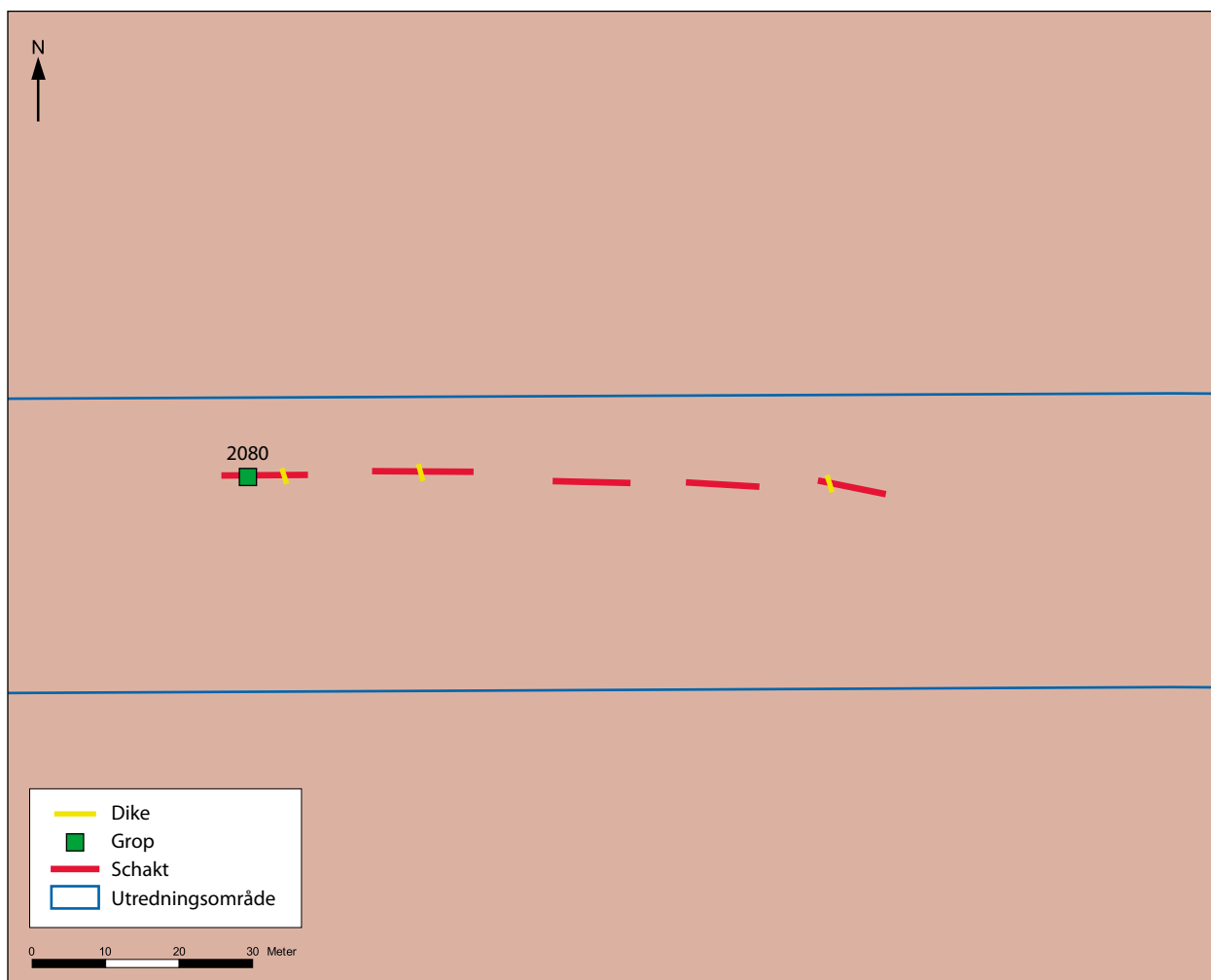

Fig. 11. Utredningsresultat på lokal 21 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 21 (fig. 11)

Fastighet: Kulltorp 6:1

Lämningsstyp: Boplats-/gravläge

Sökschakt: 5st, sammanlagt 55,72 löpmeter.

Anläggningar: 4 st (1 grop (recent), 3 täckdiken).

Fynd: –

Matjord: ca 0,2-0,3 m.

Alv: ljus sandig silt. Plogspår i alven. Ej stenbunden.

Beskrivning: Inventerat läget ligger omedelbart norr om linjen som en markant avgränsad höjd (ca 50x50). Tog endast upp en linje med sökschakt närmast det topografiska höjdläget. Inga förhistoriska anläggningar eller matjorddsfynd påträffades.

Tolkning: Inga förhistoriska anläggningar eller matjorddsfynd påträffades.
Avskrivs.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

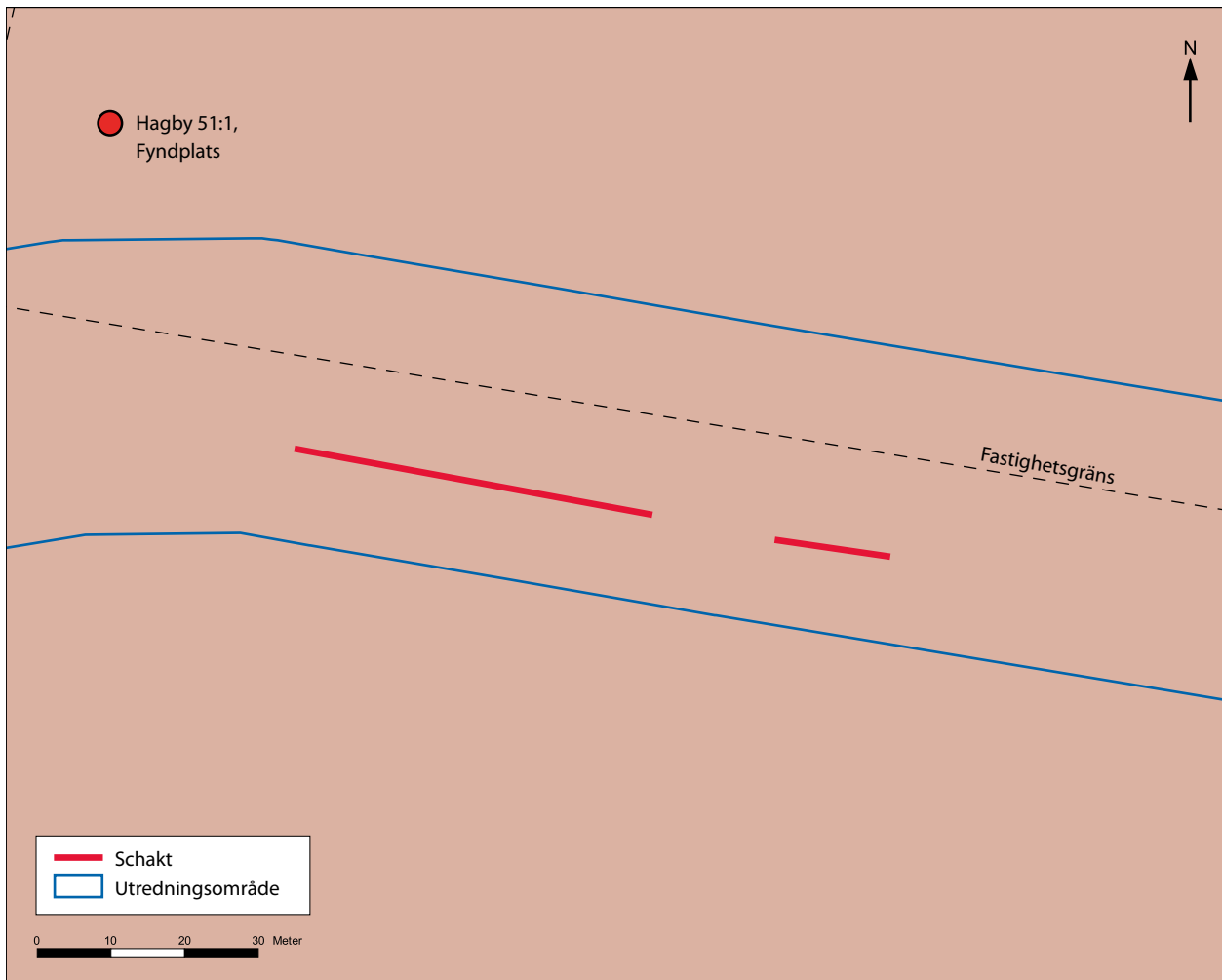

Fig. 12. Utredningsresultat på lokal 22 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 22 (fig. 12)

Fastighet: Yxneberga 3:1

Lämningstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 65,16 löpmeter.

Anläggningar: –

Fynd: –

Matjord: 0,20-0,25 m

Alv: sandig silt, i det närmaste stenfri.

Beskrivning: Öppen åkermark, flera fynd av stenxor och flintavslag i närheten. Platåliknande formation. Tog endast upp en linje med sökschakt. Ytan nyplöjd och lätt att ytinventera. Inga anläggningar eller matjordsfynd.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

Lokal: Id 23 (fig. 13)

Fastighet: Yxneberga 3:1

Lämningstyp: Boplat-/gravläge

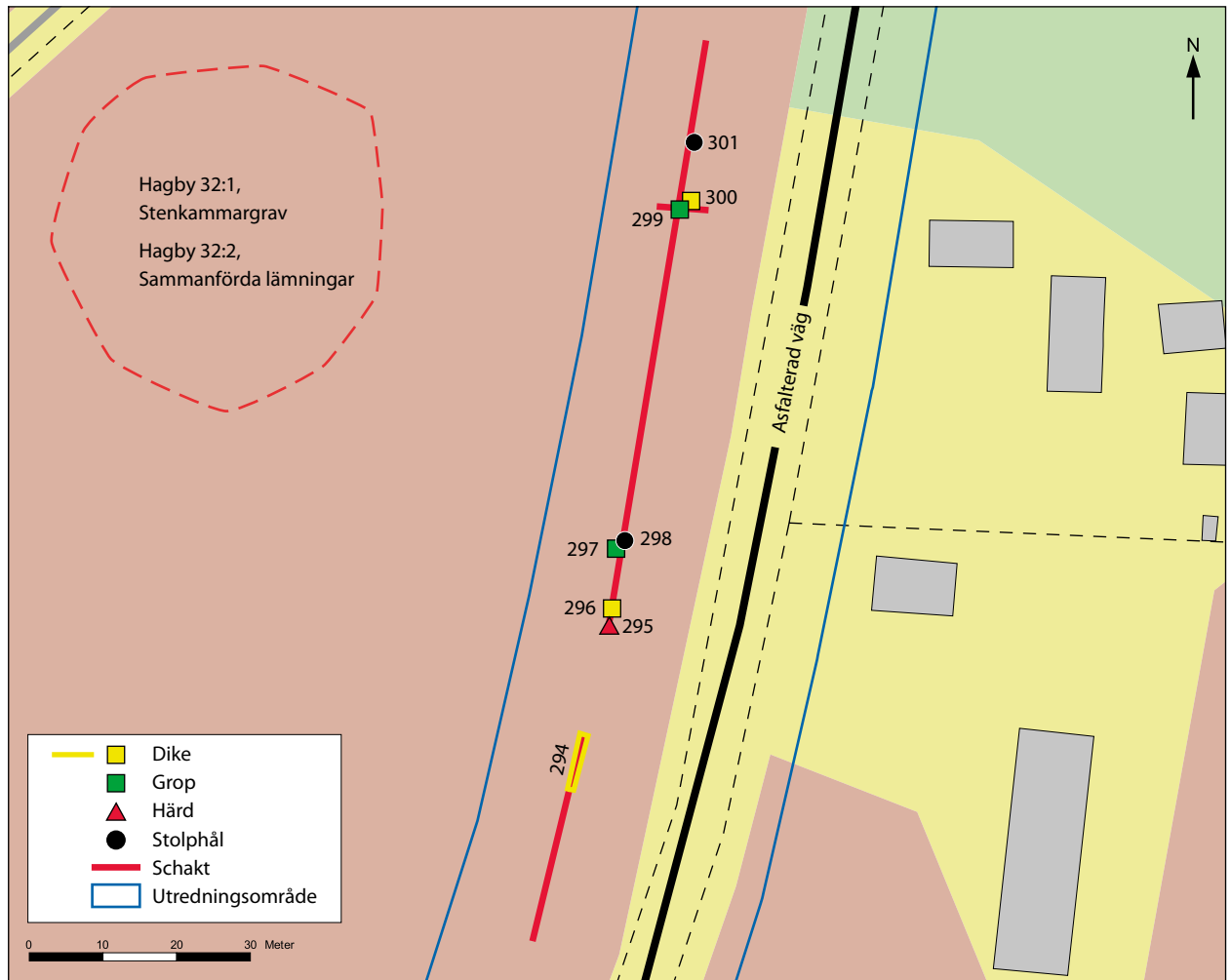

Fig. 13. Utredningsresultat på lokal 23 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Sökschakt: 3 st, sammanlagt 116,72 löpmeter.

Anläggningar: 8 st (2 stolphål, 2 gropar, 1 härd, 2 gränsdiken, 1 äldre matjordslager).

Fynd: mynt, sölja, tegel (ej tillvarataget).

Matjord: ca 0,25-0,30 m.

Alv: ljus sand, ej stenbunden.

Beskrivning: Höjdläge i öppen odlingslätt, närhet till grav RAÄ Hagby 32 samt bytomt RAÄ Hagby 64. Före schaktning undersöktes lokalen med metalldetektor samt ytinventerades. Endast en linje med sökschakt togs upp. Fynd av två 1700-talsmynt samt en sölja vid metalldetektering av matjorden tillsammans med sentida tegel ger en trolig datering av anläggningarna till 1700-tal och 1800-tal. Området tolkas som ett sentida aktivitetsområde. Enligt en granskning av befintligt historisk kartmaterial finns flera ladugårdar markerade på platsen, men det framgår inte om dessa finns eller om dom är planerade (t.ex. akt G32-8:2 Laga skifte Yxneberga år 1848).

Tolkning: sentida aktivitetsområde, ej förhistorisk boplatz.

Bedömning: Registreras i FMIS, dock begränsat antikvariskt intresse i det nu definierade kabelområdet varför FU ej förordas.

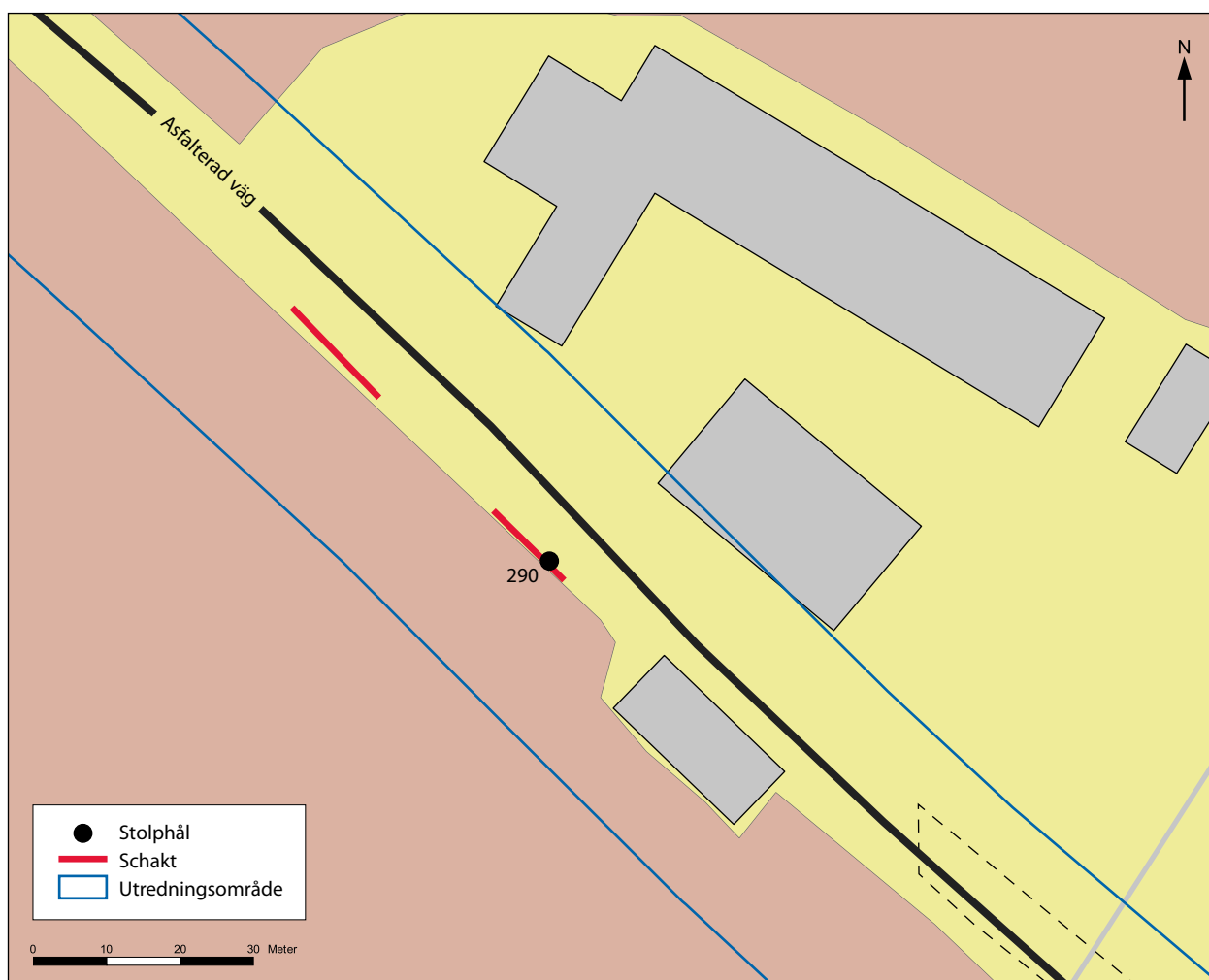

Fig. 14. Utredningsresultat på lokal 24 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 24 (fig. 14)

Fastighet: Vallby 11:1

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 30,62 löpmeter.

Anläggning: 1 st (stolphål, osäker, kan vara stenlyft).

Fynd: –

Matjord: ca 0,30-0,35 m.

Alv: brun sandig silt, stenbunden, förekomst av plogspår.

Beskrivning: Förhöjning i öppen odlingslätt, flera registrerade lösfynd i närområdet. Endast en linje med sökschakt togs upp längs med befintlig väg. Enstaka träkol syntes i matjorden men inga anläggningar lösfynd framkom.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

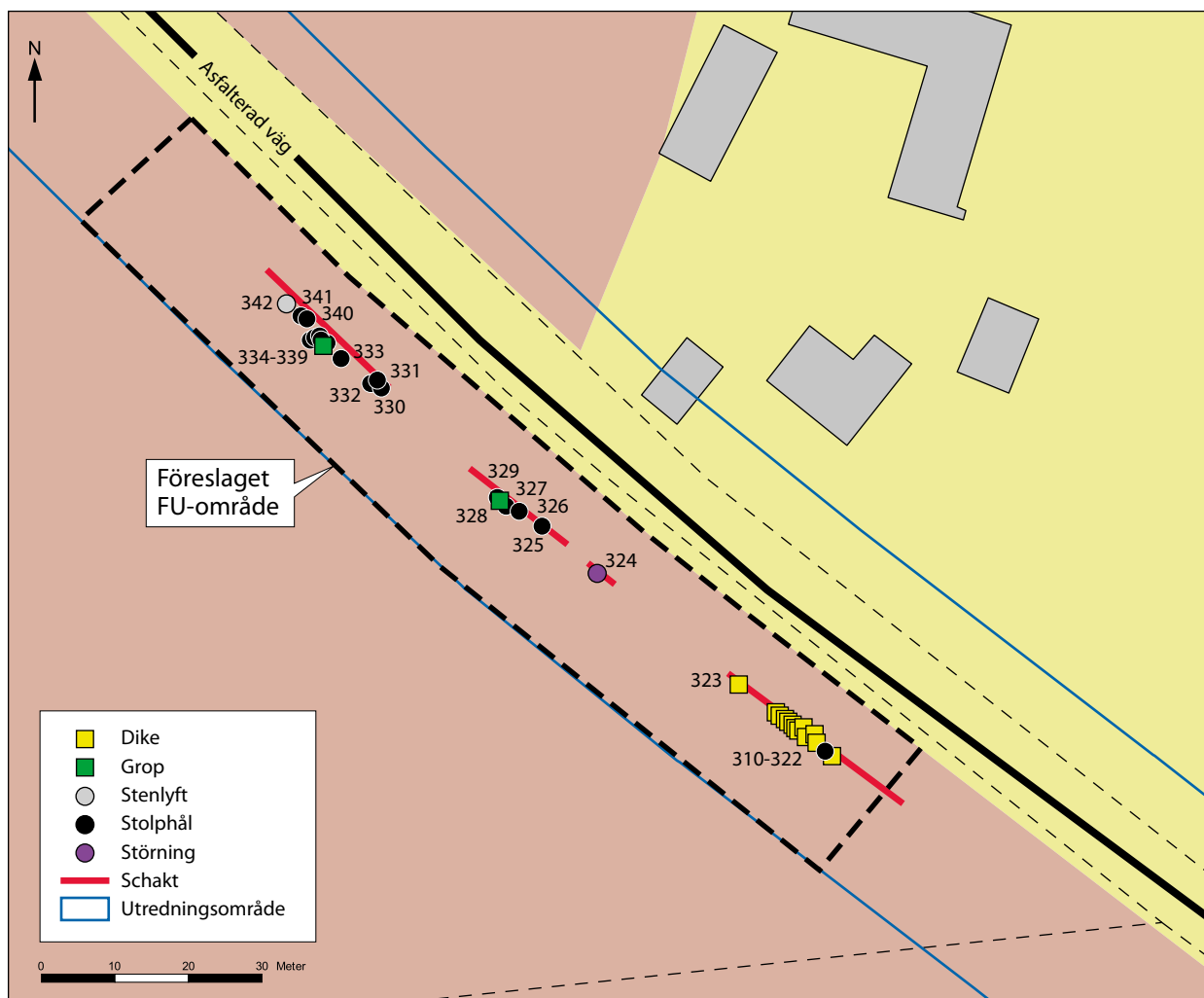

Fig. 15. Utredningsresultat på lokal 25 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 25 (fig. 15)

Fastighet: Hagby 8:2

Lämningsstyp: Boplatsläge

Schakt: 4 st, sammanlagt 74,32 löpmeter.

Anläggningar: 31 st (16 stolphål, 13 gränsdiken, 2 gropar samt en sentida huslämning i form av grundstenar och raseringsmassor).

Fynd: –

Matjord: 0,18-0,35 m.

Alv: sandig silt, ställvis mkt. Stenbunden, förekomst av plogspår.

Beskrivning: Belägen på en markant höjd i åker. Sockserbetor skördades samma dag som fåltarbetet utfördes. Ytan metalldetekterades innan schaktning. Endast en linje med sökschakt togs upp längs med befintlig väg. I södra delen framkom totalt tio diken i Ö-V riktning. Dikena låg med en knapp decimeters mellanrum och var ungefär lika breda. Flera av dikena är endast fläckvis bevarade och det är bara botten som finns kvar av dem. Området är intensivt brukat under lång tid. De tolkas som gränsdiken längs en gräns som hävdats under en längre tid.

Fig. 16. Utsnitt ur Storskifteskartan över Södra Hagby by från 1801. Skala 1:2 000.

Centralt på höjdläget framkom stora grundstenar och i matjorden fanns moderna rivningsmassor så som; eldpåverkat tegel, taktegel och kalkbruk, tillsammans tolkades detta som rester efter en sentida huslämning.

I norra delen framkom en ansamling stolphål och gropar som antyder rester efter en förhistorisk boplatslämning. Matjord och alv var i denna del mycket stenbunden och svärschaktad och anläggningarna var därmed svåra att urskilja.

Efter en granskning av befintligt historisk kartmaterial finns det indikationer på att det på platsen har funnits röjningsrösen alternativt gravar (Geometrisk jordebok från 1655-1656, Akt Södermöre 16:17 samt kartor från Stroskifte 1801 och Lagaskifte 1833 över Södra Hagby by). Efter georeferering och rektifiering av kartorna (dock ej möjligt med geometrisk jordebok) ser man att det på platsen finns utritade symboler för röjningsrösen/gravar. Dessa är markerade som en ansamling mindre impediment, liggande intill varandra och fylld med runda symboler (fig. 16). Om dessa representerar röjningsrösen

samlade på ett ur odlingssynpunkt dåligt markstycke eller rester efter förhistoriska gravar går i detta skede inte att avgöra. Kartmaterialet antyder också att det legat "något" värt att avgränsa här. Läget är också klassiskt för en sentida torpbebyggelse; invid vägen, på inte så bördig mark och på gränsen mellan två hemmans ägor.

Tolkning: förhistorisk boplatzlämning alternativt överplöjda röjningsrösen/gravar samt historisk ägo gräns och sentida husgrund.

Bedömning: Registreras i FMIS och rekommenderas gå vidare till FU.

Lokal: Id 28 (fig. 17)**Fastighet:** Hagby 7:1**Lämningsstyp:** Boplatsläge**Beskrivning:** Lokal 28 har slagits ihop med Lokal 29. För beskrivning och bedömning se denna lokal.**Lokal: Id 29 (fig. 17)****Fastighet:** Hagby 7:1**Lämningsstyp:** Boplatsläge**Schakt:** 9 st, sammanlagt 314,51 löpmeter.**Anläggningar:** 45 st (32 stolphål, 9 gropar, 1 ränna, 1 härdbotten, 1 dike, 1 täckdike).**Fynd:** 3 st metallföremål.**Matjord:** 0,25-0,40 m.**Alv:** gul fin sand, ställvis mkt stenbunden.**Beskrivning:** Markanta förhöjningar i öppet odlingslandskap. Förmodade fortsättningar på närliggande registerade fornlämningar RAÄ Hagby 104 & 105 (boplatslämningar). Intressant närhet till Hagby Kyrka. Området sluttar topografiskt svagt mott norr. Lokal 29 och Lokal 28 slogs ihop, då de ligger så pass nära varandra och kan därför förmodas vara delar av samma helhet.

Vid undersökningstillfället var marken nybearbetad och nysådd och före sökchakten ytinventerades och metalldetekterades området. Tre metallfynd av förhistorisk karaktär samt ett flintavslag påträffades. Ett av metallfynden kan ev. utgöra fragment av ett beslag i silver, de andra två är båda i Cu-legering varav det ena utgör ett oidentifierat runt föremål och det andra en smälta.

Sammanfattningsvis framkom en ansamling boplatsindikerande lämningar centralt på området. En trolig datering är äldre järnålder, baserat på avsaknaden av flintavslag mm samt de enstaka metallfynden som påträffades i matjorden trots närheten till Hagby kyrka.

Bedömning: Förhistorisk boplatslämning.**Bedömning:** Bör utgöra fast fornlämning, registreras i FMIS, förespråkar FU.

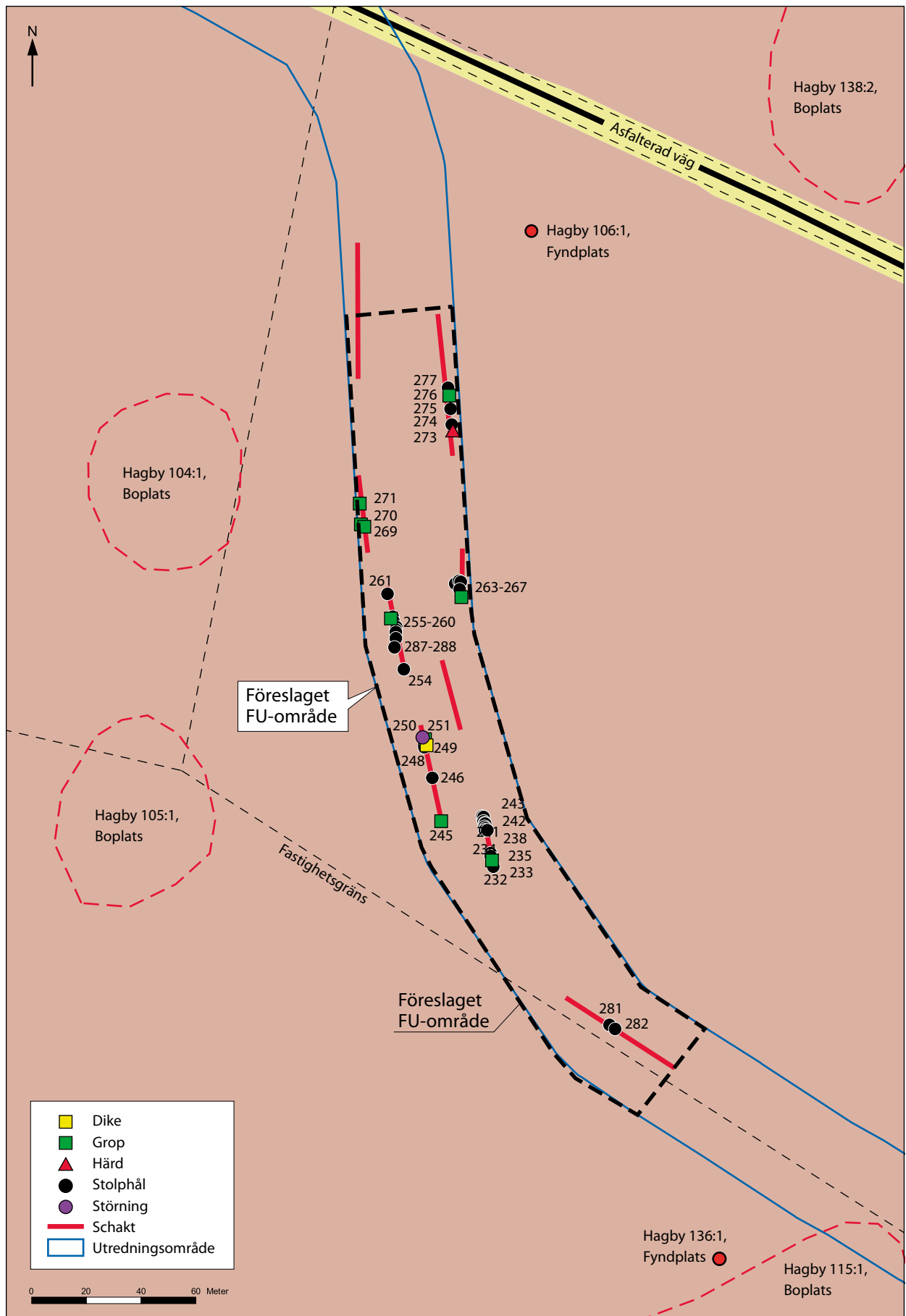

Fig. 17. Utredningsresultat på lokal 28 & 29 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:2 000.

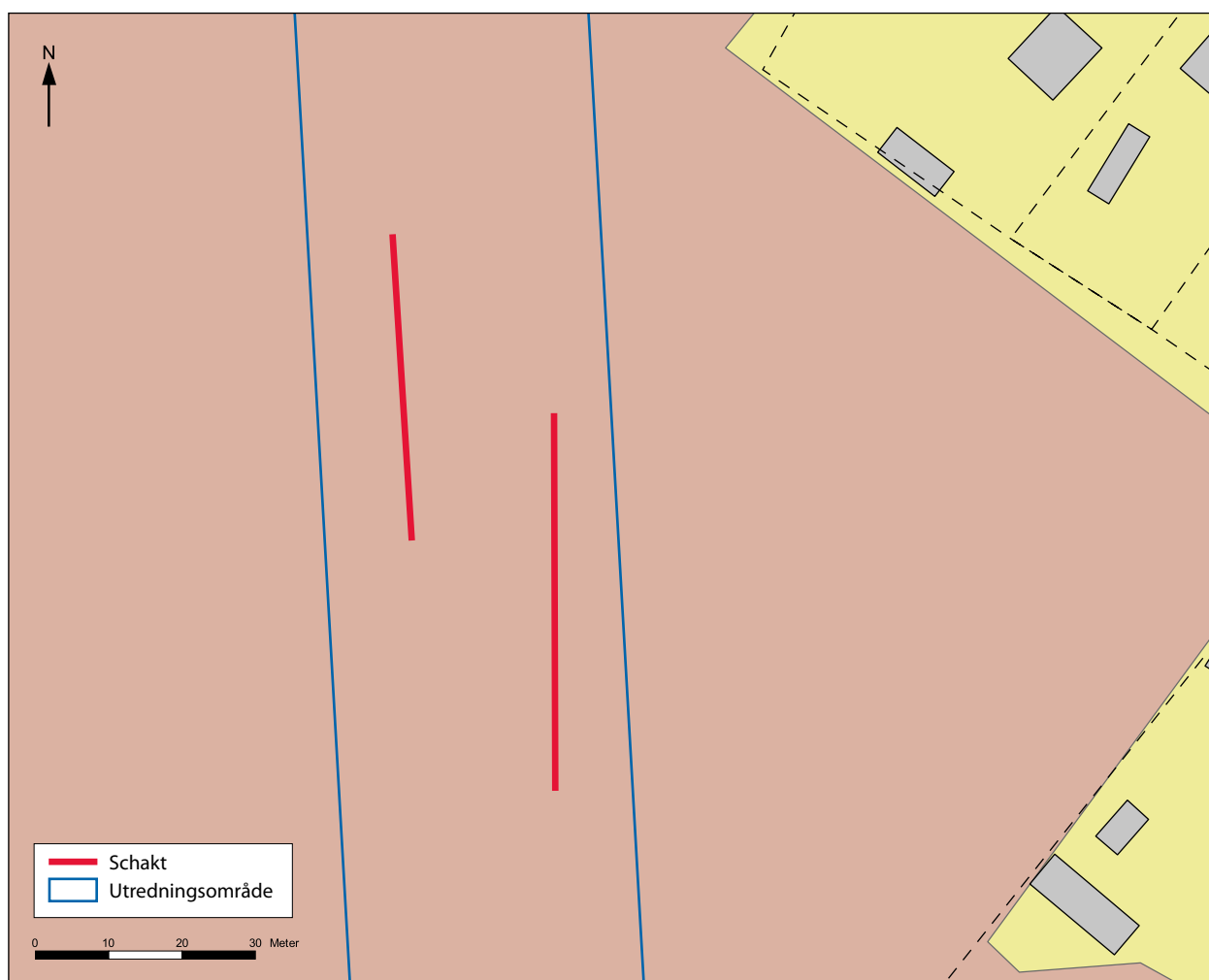

Fig. 18. Utredningsresultat på lokal 30 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 30 (fig. 18)

Fastighet: Hagby-Slät 1:3

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 93,43 löpmeter.

Anläggningar: –

Fynd: –

Matjord: ca 0,3 m.

Alv: gul fin sjösand.

Beskrivning: Lokalen ligger på en svag åsrygg i öppet odlingslandskap.

Området visade på flera översandningsfaser och ett antal provgropar grävdes för att bedöma djupet på sjösanden men någon djupschaktning var inte möjlig. På högsta punkten var översandningen minimal, endast ett fåtal cm ovanpå en mer grusig ås. På krönet, där grusåsen kommer i dagen, fanns ett flertal stenar. Inga spår efter mänskliga aktiviteter påträffades.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.

Bedömning: Inga antikvariska intressen återstår.

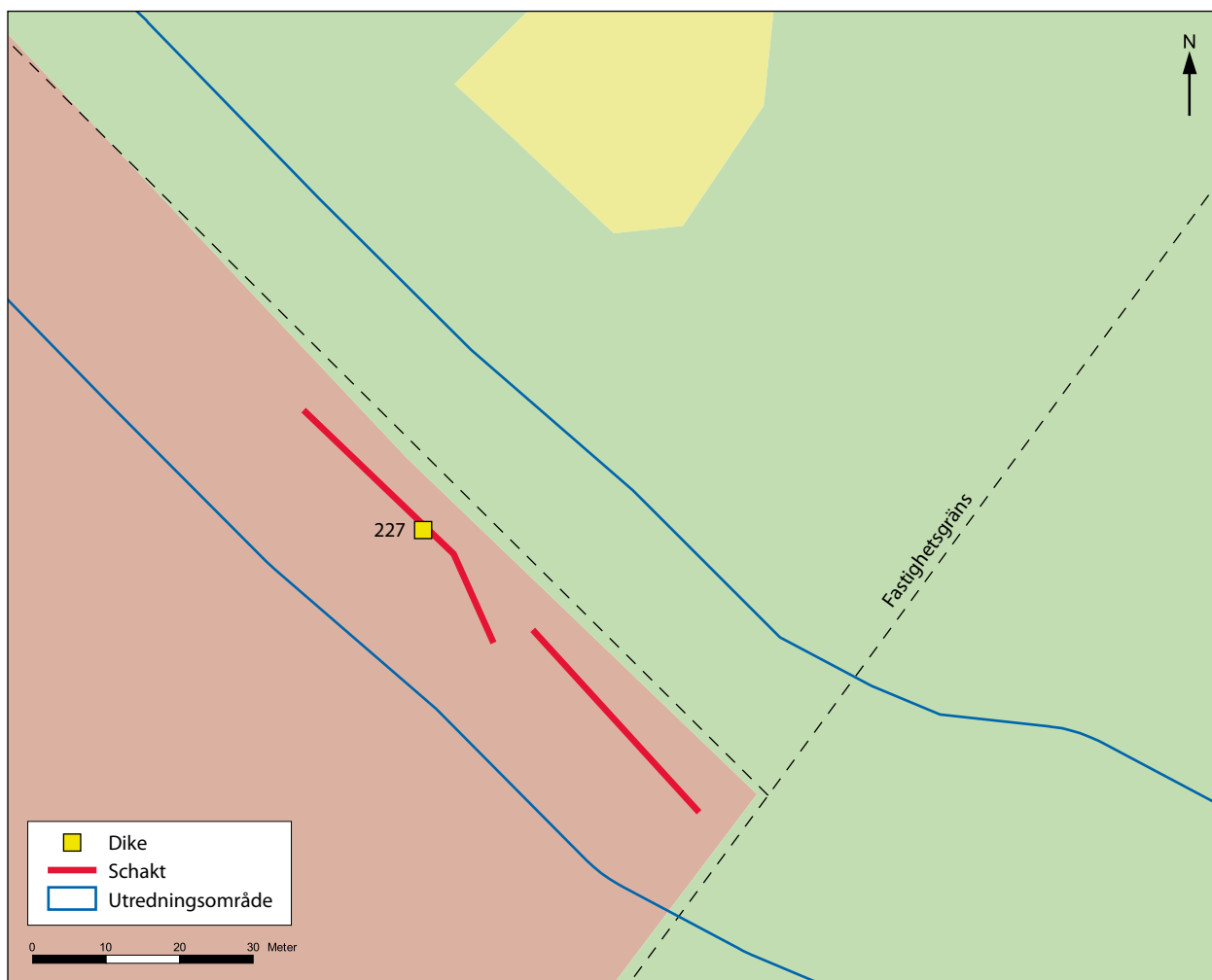

Fig. 19. Utredningsresultat på lokal 31 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 31 (fig. 19)

Fastighet: Hagby-Slät 1:3

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 2 st, sammanlagt 105,3 löpmeter.

Anläggning: 1st (gränsdike).

Fynd: –

Matjord: 0,25 m.

Alv: stenbunden grusig sand.

Beskrivning: Utredningsområdet ligger på ett topografiskt höjdläge, mot söder. Innan schaktningen påbörjades avsökte området med metall-detektor samt ytinventerades, utan resultat. Topografin sluttar svagt mot söder och något mer mot väster. Inga förhistoriska anläggningar påträffades, endast ett sentida dike, troligen en gränsmarkering mellan två tegar eller dylikt.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

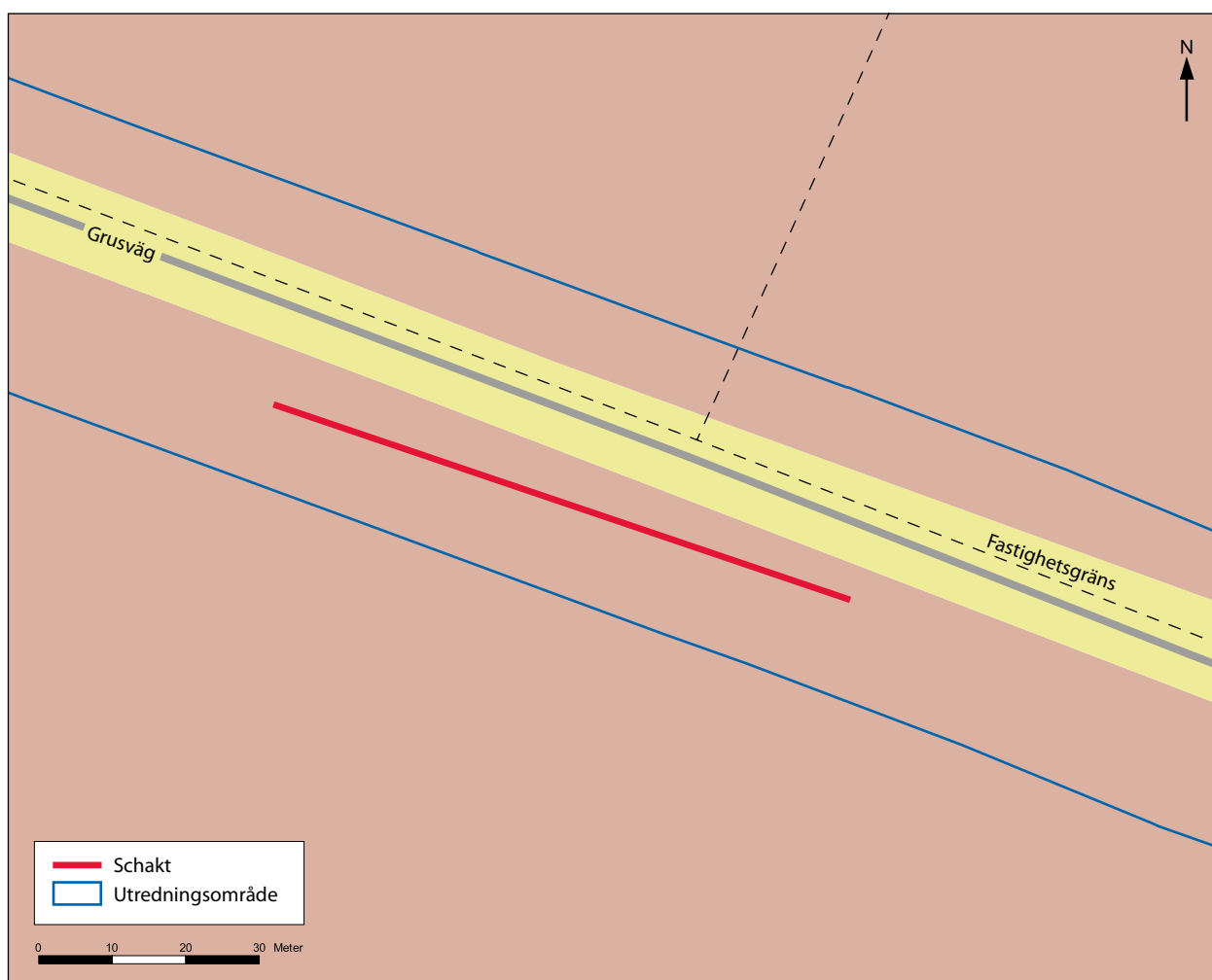

Fig. 20. Utredningsresultat på lokal 33 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 33 (fig. 20)

Fastighet: Hagby 19:1

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 1st, sammanlagt 82,83 löpmeter.

Anläggningar: 3 st (3 täckdiken).

Matjord: 0,2-0,4 m.

Alv: ställvis stenbunden sand.

Beskrivning: Lokalen ligger på ett höjdrön i öppen åkermark (äldre strandvall). Ytan var vid undersökningstillfället bevuxen med vall och kunde inte ytinventeras. Plogspår nere i alven. Inga förhistoriska anläggningar påträffades, endast tre täckdiken.

Tolkning: Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades. Avskrivs.

Bedömning: Inget antikvariskt intresse kvarstår.

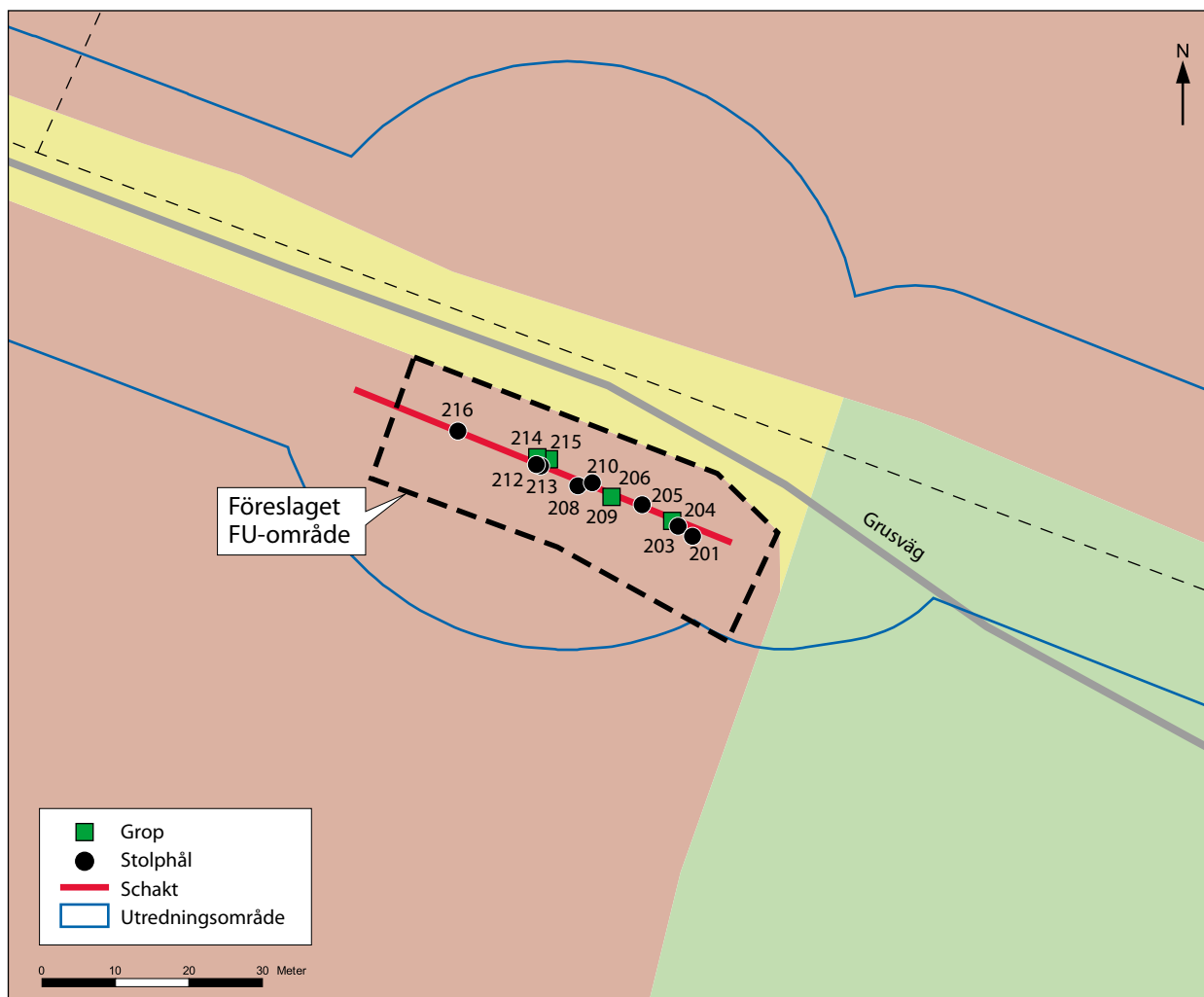

Fig. 21. Utredningsresultat på lokal 34 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 34 (fig. 21)

Fastighet: Hagby 19:1

Lämningsstyp: Boplatsläge

Sökschakt: 1 st, sammanlagt 55,34 löpmeter.

Anläggningar: 16 st (11 stolphål, 5 gropar).

Fynd: –

Matjord: 0,15-0,3 m.

Alv: siltig sand, mkt stenbunden i väster.

Beskrivning: Lokalen är beläget på höjdplatå i öppen åkermark. På krönet var matjorden tunnare och alven grövre med inslag av stora stenar. Ställvis plogspår i alven. Anläggningarna framkommer i den mer steniga alven och är relativt svåra att upptäcka. I alven fanns även ett antal större stenar med en diameter på 0,30 m. I väster avtar anläggningarna vilket antyder att boplatsen ligger på en liten höjd, som sluttar mot söder och väster. Ett par av stolphålen har en något osäker tolkning och kan utgöra stenlyft.

Tolkning: Förhistorisk boplatslämning.

Bedömning: Bör utgöra fast fornlämning, registreras i FMIS, förespråkar FU.

Fig. 22. Utredningsresultat på lokal 35 markerad på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G. Skala 1:1 000.

Lokal: Id 35 (fig. 22)

Fastighet: Persmåla 3:2

Lämningstyp: Fyndplats (RAÄ Madesjö 66:1).

Sökschakt: 6 st, sammanlagt 57,36 löpmeter.

Anläggningar: 2 st (2 gropar).

Fynd: Myrmalm

Matjord: ca 0,2 m.

Alv: gulröd sand (påtagligt roströd sand nära AG2033 och AG2034).

Beskrivning: RAÄ Madesjö 66:1 utgörs av registrerad fyndplats för ett 30-tal slaggklumpar upplagda på stenhällar och i dikeskanter. Vid undersökningstillfället återfanns ett flertal ”slaggklumpar” liggande på ett stenblock tillsammans med vanlig sten. Det hela gav ett intryck av stenröjning för odlingsyfte (fler odlingsröse i närområdet). Lokalen ligger i svag SÖ-sluttning ner mot bäck (tillsynes rätad). I botten på bäcken kunde inga järnutfällningar iakttas. Vid avbaning framkom ett flertal liknande ”slaggstycken” i matjorden, dessa var rostbruna

Fig. 23. Två klumpar myrsmalm från lokal 35, RAÄ Madesjö 66:1. Foto: Staffan Hyll.

till svarta i färgen och innehöll mycket grus, småsten och sand. De var lätta att slå sönder och studera strukturen i. De visade sig ej vara magnetiska och metalldetektorn gav inga utslag (de är ej ledande). Två slaggstycken togs in för vidare konsultation (fig. 23). Vid konsultation med GAL (Geoarkeologiska Laboratorium i Uppsala) visade sig "slaggen" utgöra myrsmalmsstycken (mail-kontakt med Eva Hjærtner-Holder). Eftersom rostad malm är magnetiskt så tyder detta på att det åtminstone finns malmupplag på platsen, att det även finns rödfärgad jord i området tyder på att här även förekommit rostning av malmen (upphettning för avlägsnande av föroreningar, framför allt svavel).

Tolkning: Blästbrukslämning dvs. järnhanteringsområde. Om det rör sig om förvaring (malmupplag) eller även om förädling (rostning) och eventuell bearbetning är osäkert i detta skede.

Bedömning: Kompletteringsregistrering till FMIS och rekommenderas gå till FU.

Projektutvärdering

Arbetet prioriterades att utföras mer koncentrerad i tid, med två arbetslag, i stället för dubbelt så lång tid med ett arbetslag. Orsaken var bland annat att minimera påverkan på den pågående jordbruksverksamheten. Nu kunde

Id	Socken	Lämningstyp	Terräng	Bedömning	Åtgärdsförslag
7	Madesjö	Fornlämningsliknande lämning (Jordvall)	Granskog	Förmodad dammvall till hytta som i början av 1800-talet har legat NO om skärningspunkten med kabellinjen.	FMIS, Minimera ingreppet intill markväg.
8	Madesjö	Boplatsläge	Topografisk förhöjning i flack odlingsmark	Möjlig utkant till ett boplatsoområde där centrum ligger norr om linjen.	FMIS, Avskrivs
9	Madesjö	Boplatsläge	Topografisk förhöjning i odlingsmark	Förhistorisk boplatslämning.	FMIS, FU
13	S:t Sigfrid	Boplatsläge	Krönläge m flack SO-sluttning. Blockrik och slyig kraftledningsgata	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
14	S:t Sigfrid	Kolningsanläggning (Kolbotten?)	Flack granskog	Inventerat objekt ej återfunnet. Inget kol iakttaget vid sondning eller i hjulspår efter skogsmaskiner.	Avskrivs
17	Mortorp	Boplatsläge (RAÅ 97:1 Fyndplats)	Tomtmark, krönläge	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
18	Mortorp	Boplatsläge	Åkermark i flack sydsluttning	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
19	Arby	Boplatsläge	Öppen sandig åkermark	Förhistorisk boplatslämning.	FMIS, FU
20	Arby	Bo- och/eller gravplatsläge	Flack öppen åkermark	Förhistorisk boplatslämning.	FMIS, FU
21	Arby	Bo- och/eller gravplatsläge	Flack åkermark	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
22	Hagby	Boplatsläge	Öppen åkermark, hak mot äldre järnväg	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
23	Hagby	Bo- och/eller gravplatsläge	Höjdläge i öppen odlingslätt	Sentida aktivitetsområde.	FMIS, Avskrivs
24	Hagby	Boplatsläge	Förhöjning i öppen odlingslätt	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
25	Hagby	Boplatsläge	Markant höjd i åker	Förhistorisk boplatslämning, historisk ägo gräns och sentida husgrund (ev. överodlat röjningsröseområde/gravfält).	FMIS, FU
28	Hagby	Boplatsläge	Markant förhöjning i öppen slättbygd.	Förhistorisk boplatslämning. Sammanförd med nr 29.	FMIS, FU
29	Hagby	Boplatsläge	Förhöjning i öppet odlingslandskap	Förhistorisk boplatslämning.	FMIS, FU
30	Hagby	Boplatsläge	Svag åsrygg i öppen åkermark	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
31	Hagby	Boplatsläge	Öppen åkermark	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
33	Hagby	Boplatsläge	Höjdrön i öppen åkermark	Inga anläggningar eller matjordsfynd påträffades.	Avskrivs
34	Hagby	Boplatsläge	Platå på höjd i öppen åkermark	Förhistorisk boplatslämning.	FMIS, FU
35	Madesjö	Fyndplats (RAÅ 66:1)	Tidigare åker, numera betesmark	Blåstbrukslämning. Malmupplag. Aktivitets- och/eller produktionsområde för järnframställning.	FMIS, FU

Tabell 2. Sammanfattande tabell över utredningsresultatet.

vi utföra schaktningen i stort sett mellan höstskörd och nysådd. Av de beräknade 24 fältarbetsdagarna utfördes 20 i fält. De resterande 4 gjordes som fältrelaterade bearbetningar och registreringar inomhus. Det vill säga 4 arkeologer arbetade i fält i en vecka (5 arbetsdagar) och på kontoret 1 arbetsdag med utredningen. Efterarbetet med att sammanställa rapporten har utförts av en arkeolog under 10 arbetsdagar.

Vädret var under fältarbetet bra på så sätt att inga försvärande omständigheter existerade. Emellertid rädde det under två dagar kraftig dimma på Möreslätten som inte släppte förens på eftermiddagen. Detta medförde endast en mindre omdirigering i arbetsflödet då det på ett par lokaler med närhet till annan fastighet var svårt att ta bäring mellan utstakningskäpparna av kabellinjen och vi ville inte riskera att göra "övertramp" på fel fastighet.

I den förberedande handläggningen av ärendet meddelade Svenska kraftnät att det eventuellt skulle komma att finnas ett krav från markägare att rengöra/sanera grävmaskinerna vid förflyttning mellan jordbruksenheterna/fastigheterna (öster om E22:an). Eftersom detta skulle innebära att maskinen

behöver åka iväg för att spolås av, på för detta ändamål avsedd saneringslokal, hade det avsatts medel för en x-tra grävmaskin för arbetet vid Möreslätten. Detta för att arbetet skulle kunna flyta på, utan stillestånd för personalen. Saneringskravet blev emellertid aldrig aktualiserat inför fältarbetet och de avsatta medlen för detta i budgeten har därmed ej behövt användas.

Det sammanlagda arkeologiska resultatet på den nu ca 4 mil långa kabelsträckan har visat att det på 11 (av 21) lokaler påträffades under eller ovan mark dolda fornlämningar som visar på förhistoriska och/eller historiska aktiviteter. På 7 av dessa lokaler har fornlämningsstatusen bedömts vara av sådan art att de rekommenderas gå vidare till förundersökning, förutsatt att lämningarna inte kan bevaras. I Nybro kommun rör det sig om en förhistorisk boplatzlämning och en blästbrukslämning. I Kalmar kommun har 5 lokaler med förhistoriska boplatzlämningar konstaterats varav en, enligt äldre kartmaterial, även kan innehålla överodlade röjningsrösen alternativt gravar.

Över lag har arbetet med så väl exploatör, fastighetsägare och lokalbefolkningen varit föredömlig och fungerat smidigt utan problem genom hela processen.

Måluppfyllelse

Följande mål uppfylldes:

- Fornlämningssituationen inom kabelsträckan har klargjorts.
- Lokalernas fornlämningsstatus har kunnat bedömas.
- Lämningarnas karaktär och bevaringsförhållandena har till viss del kunnat bedömas.
- Undersökningen följde den upprättade undersökningsplanen.
- Arbetet utfördes inom givna tids- och kostnadsramar.

Referenser

Becker, N. 2010a. Kulturhistorisk förstudie. NordBalt, Markkabel Sandvik – Nybro. Småland, Kalmar län, Kalmar & Nybro kommun. Riksantikvarieämbetet, *UV Öst (Syd) PM* 2010:3.

Becker, N. 2010b. Kulturhistoriskt planeringsunderlag, NordBalt. Arkeologisk inventering av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar på sträckan Nybro–Sandvik. Småland, Kalmar län, Kalmar & Nybro kommun. Riksantikvarieämbetet, *UV Syd Rapport* 2010:27.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-2431-2011.

Länsstyrelsens dnr: 431-2033-11.

Riksantikvarieämbetets projektnummer: 12033.

Exploatörens id: 30007841 mali 620.

Intrasisprojekt: UV2011:141.

Undersökningstid: 24–28 oktober 2011.

Projektgrupp: Nathalie Becker, Klas-Holger Jönsson, Linda Rosendahl och Håkan Svensson.

Underkonsulter: GDL Transport Öst AB, Lambertsson Sverige AB.

Exploateringsyta: en sträcka på ca 4 mil och en bredd på 40 m.

Undersökt yta: 1481 löpmeter.

Läge: GSD-Fastighetskartan, Storruta 4G.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM.

Höjdsystem: Inget, inmätt med DGPS.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAA, Stockholm: 15 foton med Unr 3497:1–15.

Digital dokumentation: förvaras på UV Syd.

Fynd: fynd med Fnr 1–5 förvaras på Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska uppdragsverksamheten, UV Syd i väntan på beslut om fyndfördelning.

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningslista

Id	Typ	Fyllnings- karaktär	Fyllnings- material	Längd	Bredd	Sot	Kol	Bränd lera	Lokal
100	Lager			0	0				Samtliga
200	Stolphål	Mellan	Silt	0,16	0,14				34
201	Stolphål	Mellan	Silt	0,17	0,18				34
202	Stolphål	Mellan	Silt	0,1	0		X		34
203	Grop	Mellan	Silt	1,2	0,15				34
204	Grop	Mellan	Silt	0,66	0,44				34
205	Stolphål	Mellan	Silt	0,21	0,2				34
206	Grop	Mellan	Silt	0,43	0,3				34
208	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,15				34
209	Stolphål	Mellan	Silt	0,18	0,16				34
210	Stolphål	Mellan	Silt	0,18	0,18				34
211	Grop	Mellan	Silt	0,51	0,39				34
212	Stolphål	Mellan	Silt	0,22	0,21				34
213	Grop	Mellan	Silt	0,44	0,38				34
214	Stolphål	Mellan	Silt	0,26	0,26				34
215	Stolphål	Mellan	Silt	0,26	0,23				34
216	Stolphål	Mellan	Silt	0,28	0,2		X	X	34
227	Dike	Svag	Silt	1,5	0,5				31
232	Stolphål	Mellan	Silt	0,27	0,27				28, 29
233	Grop	Mellan	Silt	0,62	0,42			X	28, 29
234	Stolphål	Mellan	Silt	0,42	0,42				28, 29
235	Stolphål	Mellan	Silt	0,17	0,17				28, 29
236	Stolphål	Mellan	Silt	0,33	0,33		X		28, 29
237	Stolphål	Mellan	Silt	0,28	0,28				28, 29
238	Stolphål	Mellan	Silt	0,16	0,16				28, 29
239	Stolphål	Mellan	Silt	0,15	0,15				28, 29
240	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,2				28, 29
241	Stolphål	Mellan	Silt	0,34	0,34		X		28, 29
242	Stolphål	Mellan	Silt	0,16	0,16				28, 29
243	Stolphål	Mellan	Silt	0,16	0,16				28, 29
245	Grop	Mellan	Silt	0,82	0,37		X	X	28, 29
246	Stolphål	Mellan	Silt	0,16	0,16				28, 29
247	Stolphål	Svag	Sand	0,22	0,15				28, 29
248	Dike	Mellan	Silt	2,4	0,82		X	X	28, 29
249	Stolphål	Mellan	Silt	0,18	0,18				28, 29
250	Ränna	Mellan	Silt	0,46	0,19				28, 29
251	Grop	Mellan	Silt	0,54	0,51				28, 29
254	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,2				28, 29
255	Stolphål	Mellan	Silt	0,19	0,19		X		28, 29
256	Stolphål	Mellan	Silt	0,22	0,22		X		28, 29
257	Stolphål	Kraftig	Silt	0,2	0,2	X	X		28, 29
258	Stolphål	Mellan	Silt	0,23	0,23			X	28, 29
259	Stolphål	Mellan	Silt	0,32	0,32		X		28, 29
260	Grop	Mellan	Silt	0,5	0,5				28, 29
261	Stolphål	Mellan	Silt	0,28	0,28			X	28, 29
263	Grop	Mellan	Silt	0,62	0,62				28, 29
264	Stolphål	Mellan	Silt	0,3	0,6				28, 29
265	Stolphål	Kraftig	Silt	0,3	0,3		X		28, 29
266	Stolphål	Mellan	Silt	0,17	0,17				28, 29
267	Stolphål	Mellan	Silt	0,12	0,12				28, 29
269	Grop	Mellan	Silt	0,4	0,4				28, 29
270	Grop	Mellan	Silt	0,67	0,67				28, 29
271	Grop	Mellan	Silt	0,52	0,52		X	X	28, 29

Id	Typ	Fyllnings-karaktär	Fyllnings-material	Längd	Bredd	Sot	Kol	Bränd lera	Lokal
273	Härd	Mellan	Silt	0,68	0,68	X	X	X	28, 29
274	Stolphål	Mellan	Silt	0,4	0,4		X		28, 29
275	Stolphål	Svag	Silt	0,3	0,3				28, 29
276	Grop	Mellan	Silt	0,55	0,24				28, 29
277	Stolphål	Mellan	Silt	0,25	0,25				28, 29
281	Stolphål	Svag	Silt	0,2	0,2				28, 29
282	Stolphål	Svag	Silt	0,1	0,1				28, 29
287	Stolphål	Mellan	Silt	0,4	0,4				28, 29
288	Stolphål	Mellan	Silt	0,29	0,29				28, 29
290	Stolphål	Mellan	Silt	0,34	0,31				24
294	Lager	Mellan	Silt	7,8	1,5		X	X	23
295	Härd	Kraftig	Silt	0,95	0,5	X	X		23
296	Dike	Mellan	Silt	1,5	0,55		X	X	23
297	Stolphål	Mellan	Silt	0,14	0,12		X		23
298	Grop	Mellan	Silt	0,62	0,15		X	X	23
299	Grop	Mellan	Silt	1,6	1,58		X	X	23
300	Dike	Mellan	Silt	1,68	0,26				23
301	Stolphål	Svag	Silt	0,18	0,17		X		23
310	Dike	Mellan	Silt	1,5	0,27		X	X	25
311	Stolphål	Mellan	Silt	0,3	0,2				25
312	Dike	Mellan	Silt	1,2	0,5		X		25
313	Dike	Mellan	Silt	0,4	0,24				25
314	Dike	Mellan	Silt	2	0,16				25
315	Dike	Mellan	Silt	2	0,22		X		25
316	Dike	Mellan	Silt	2	0,26				25
317	Dike	Mellan	Silt	2	0,18				25
318	Dike	Mellan	Silt	2	0,26				25
319	Dike	Mellan	Silt	2	0,2				25
320	Dike	Mellan	Silt	2	0,22				25
321	Dike	Mellan	Silt	2	0,26				25
322	Dike	Mellan	Silt	2	0,17		X		25
323	Dike	Mellan	Silt	1,5	0,32		X	X	25
324	Störning			1,5	1,5				25
325	Stolphål	Kraftig	Silt	0,3	0,23				25
326	Stolphål	Mellan	Silt	0,25	0,25				25
327	Stolphål	Mellan	Silt	0,27	0,18				25
328	Grop	Mellan	Silt	0,78	0,76			X	25
329	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,2				25
330	Stolphål	Kraftig	Silt	0,28	0,28		X		25
331	Stolphål	Kraftig	Silt	0,42	0,42		X	X	25
332	Stolphål	Kraftig	Silt	0,24	0,24	False	X		25
333	Stolphål	Kraftig	Silt	0,4	0,4	X	X		25
334	Stolphål	Mellan	Silt	0,25	0,3				25
335	Grop	Mellan	Silt	0,6	0,25				25
336	Stolphål	Mellan	Silt	0,22	0,22				25
337	Stolphål	Mellan	Silt	0,3	0,3				25
338	Stolphål	Mellan	Silt	0,36	0,28				25
339	Stolphål	Mellan	Silt	0,4	0,3				25
340	Stolphål	Mellan	Silt	0,33	0,27				25
341	Stolphål	Mellan	Silt	0,3	0,3				25
342	Stenlyft			0	0				25
2001	Stolphål	Svag	Sand	0,25	0,25				9

Id	Typ	Fyllnings- karaktär	Fyllnings- material	Längd	Bredd	Sot	Kol	Bränd lera	Lokal
2002	Grop	Svag	Sand	0,7	0,7				9
2003	Härd	Mellan	Sand	1	0,7	X	X		9
2004	Stolphål	Mellan	Sand	0,28	0,28				9
2005	Stolphål	Mellan	Sand	0,3	0,2				9
2007	Stolphål	Mellan	Sand	0,4	0,4		X		9
2008	Stolphål	Svag	Sand	0,55	0,25		X		9
2009	Stolphål	Svag	Sand	0,35	0,35		X		9
2010	Härd	Mellan	Sand	0,6	0,45	X	X		9
2011	Härd	Mellan	Sand	0,35	0,35	X	X		9
2012	Härd	Mellan	Sand	1	0,4	X	X		9
2013	Stolphål	Svag	Sand	0,55	0,32		X		9
2014	Grop	Mellan	Sand	0,5	0,5				9
2015	Stolphål	Svag	Sand	0,3	0,2		X		9
2019	Dike	Mellan	Sand	0	0,4		X		8
2020	Grop	Mellan	Sand	0,8	0,4	X			8
2022	Dike	Mellan	Sand	0	0,4		X		8
2023	Grop	Mellan	Grus	0,9	0,8		X		8
2024	Dike	Svag	Silt	0	0,7				8
2025	Stolphål	Mellan	Sand	0,4	0,4				8
2028	Jordvall		Sand	51,5	2,5				7
2029	Täktgrop			3	3				7
2030	Täktgrop			4	3				7
2033	Grop	Svag	Sand	0,8	0,8				35
2034	Grop	Mellan	Sand	0,4	0,3		X		35
2052	Stolphål	Mellan	Silt	0,36	0,3				20
2053	Stolphål	Mellan	Silt	0,25	0,25				20
2055	Härd	Kraftig	Silt	0,8	0,5	X	X		20
2056	Stenlyft	Mellan	Silt	1	0,8				20
2058	Stolphål	Mellan	Silt	0,35	0,3				20
2059	Stolphål	Mellan	Silt	0,42	0,35				20
2060	Stolphål	Mellan	Silt	0,32	0,28				20
2061	Stolphål	Mellan	Silt	0,3	0,3				20
2062	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,2				20
2063	Stolphål	Mellan	Silt	0,2	0,2				20
2066	Ränna	Mellan	Silt	1	0,5				20
2067	Stolphål	Mellan	Silt	0,4	0,25				20
2069	Grop	Mellan	Silt	0,5	0,5	X	X		20
2070	Stolphål	Mellan	Silt	0,35	0,35				20
2071	Stolphål	Mellan	Silt	0,35	0,35				20
2072	Stolphål	Mellan	Silt	0,22	0,22				20
2074	Dike	Mellan	Silt	0	0,5				20
2075	Grop	Mellan	Silt	0,7	0,5				20
2080	Grop	Mellan	Silt	1,5	1,3				21
2091	Grop	Mellan	Silt	0,5	0,5				19
2092	Stolphål	Mellan	Sand	0,2	0,2				19
2095	Stolphål	Mellan	Sand	0,35	0,3				19
2096	Stolphål	Mellan	Silt	0,4	0,26				19
2097	Stolphål	Kraftig	Silt	0,35	0,27				19
2108	Stolphål	Mellan	Silt	0,28	0,28				19
2109	Stolphål	Mellan	Silt	0,35	0,26				19
2110	Grop	Mellan	Silt	0,7	0,7				19
2111	Stenlyft	Svag	Silt	1,5	1				19

Bilaga 2. Fyndlista

Fynd nr.	Material	Sakord	Vikt	Antal	Fyndstatus	Anmärkning	Kontext
1	CU-leg	Smälta	4	1	Metalldetekteringsfynd	Smälta, osäker ålder	100
2	CU-leg	Föremål	1	1	Metalldetekteringsfynd	Rund platta m rund upphöjning, knapp?	100
3	Ädelmetall	Beslag	1	1	Metalldetekteringsfynd	Cu-leg med hög Ag-halt! Dräktdetalj/ beslag?	100
4	Keramik	Fat	13	1		Fajans	100
5	Malm		480	2		Myrmalm, orostad (ej magnetisk), innehåller grus, sand, sten.	100

